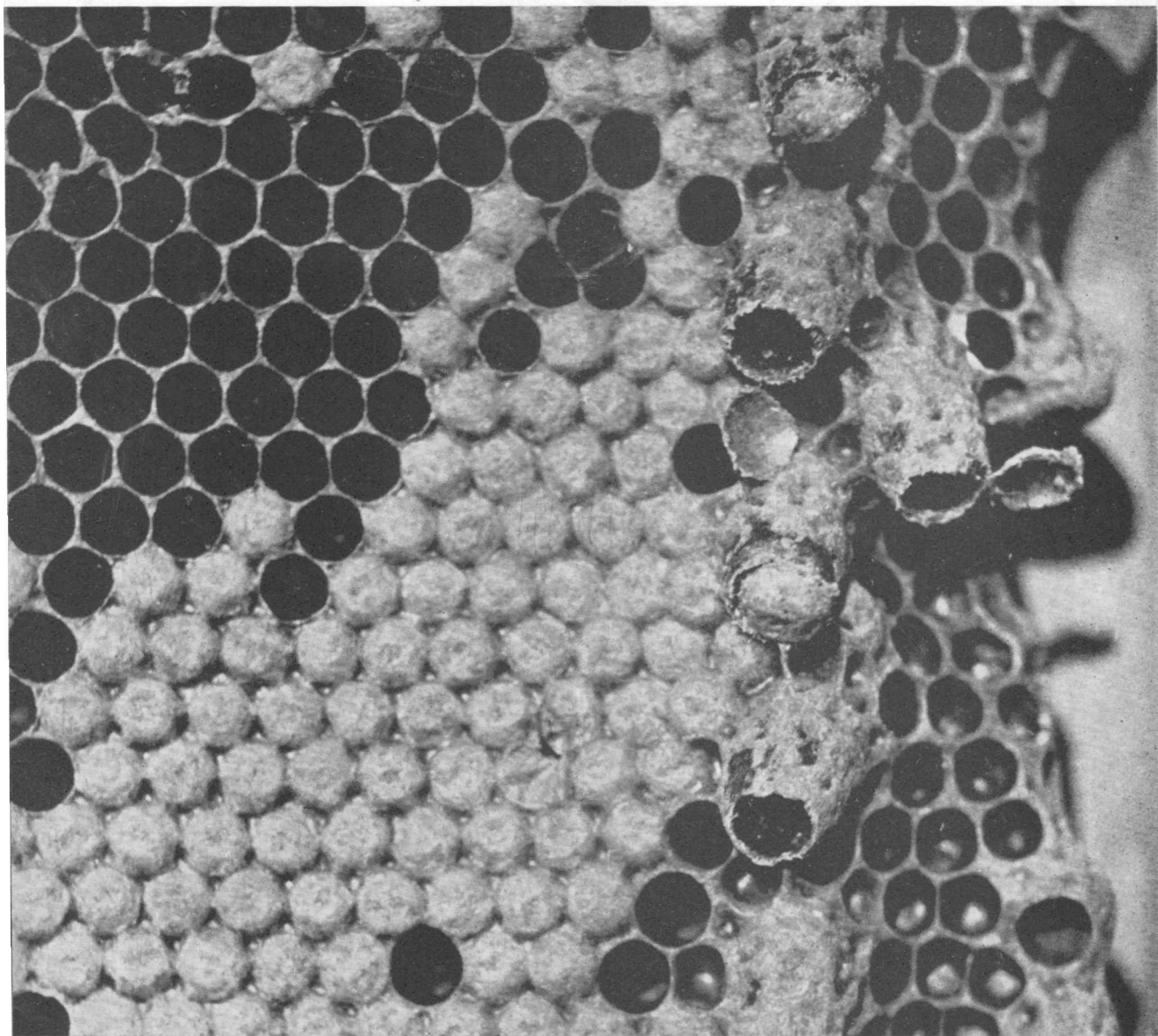

bijenteelt

Maandschrift voor de Bijenteelt

Verschijnt maandelijks - Jaargang 77 - No. 5 mei 1975

Officieel orgaan van de Vereniging tot bevordering der Bijenteelt in Nederland

Eindelijk is het toch VOORJAAR geworden,

Onze VOORRAAD is geheel op peil en we kunnen alles uit voorraad leveren zoals

SIMPLEXKASTEN - SPAARKASTEN - ZESRAMERS - KORVEN enz. enz.

Ook ons assortiment BEROKERS is uitgebreid met o.a. de Electriche beroker en de grote Rookblazer.

Wij komen met onze artikelen ook weer op de diverse BIJENMARKTEN en tonen U daar het allernieuwste en beste op het gebied van Imkers-artikelen.

Heeft U onze nieuwe propagandafolder BIJEN en BIJENTEELT al besteld?

Zo niet doe dit dan direct, ze kosten slechts 10 ct per stuk, en bij afname van 250 stuks franco huis.

Op de navolgende zaterdagen in MEI en JUNI is het BIJENHUIS geopend telkens van 9 tot 13 uur, op 10 mei - 24 mei - 7 juni.

VERDERE VERKOOPADRESSEN:

Tegen een geringe prijsverhoging (bijdrage in de vrachtkosten) zijn onze artikelen ook verkrijgbaar bij de afdelingsdepôts:

Boerenbond Neerbosch-Hees, St. Agnietenweg 63, Nijmegen.
Afd. Bunnik/Houten B. Th. Barten, Koningslaan 23, Bunnik,
telefoon 03405 - 17 42.

S. G. v. d. Esschert, Spreeuwenweg 45, Apeldoorn,
telefoon 05760 - 3 67 79.

BIJENHUIS-WAGENINGEN

GRINTWEG 273
Algemene Bank Nederland-Wageningen
rekening nr. 53.90.42.900

Postgiro 823276
(Bijenhuis)
Telefoon 08370 - 1 28 63

MAANDSCHRIFT VOOR BIJENTEELT. Adres redactie en administratie: Bijenhuis, Wageningen.

Redacteur: G. v. d. Weert, Commissie van Redactie: W. Assink en H. G. Maagendans. De niet van redaktiewege geplaatste artikelen vertolken de mening van inzenders en geven niet altijd het inzicht van de redactie of het hoofdbestuur weer.

Alle stukken aan het Bijenhuis te Wageningen, ook opgaven en betaling van advertenties en speurbijzjes. Giro 84 68 01.

BIJ ONZE OMSLAGFOTO

Deze fraaie foto van de heer A. J. van Willegen uit Goes behoort bij de Beginnersrubriek van de zelfde schrijver in dit nummer.

BEGINNERSRUBRIEK

Ongetwijfeld zullen deze bijzondere weersomstandigheden ons voor grote verrassingen plaatsen.

Ons hele werkplan zullen we in dit bijzondere bijjaar moeten herzien, om de zaak in de hand te kunnen houden.

Toch moeten we de tijdstippen van het werkschema, reeds eerder geplaatst, ondanks alles in de gaten houden.

Dit werkschema is, zoals u wel hebt gezien, gebaseerd op het tijdig maken van kunstzwermen.

Hoe moeten we daar dit jaar nu tegenaan kijken? We kunnen niet zeggen: dan schuiven we de zaak maar 6 á 8 weken op. Immers, ik geloof niet, dat wat ons nu onthouden wordt aan goed weer, er straks aan de achterkant wel bij zal komen. Laten we hopen van niet, anders zit de zaak straks weer in de war.

Hoe lang zullen we nog met deze abnormale weersomstandigheden blijven zitten.

Ook mijn advies van **NU**, kan straks nog heel anders uitpakken.

Gelukkig heb ik deze artikelen niet alle gedurende de (echte) wintermaanden geschreven en gezegd, normaal moet u zo en zo doen.

Daar zou u waarschijnlijk niet veel aan hebben. We zullen het er wel allemaal over eens zijn, dat de zaak kritiek dreigt te worden. Stel, dat dat dit **NOG** enkele weken duurt.

Laat ik hier nu mijn gedachten weergeven. De natuur selecteert, ook nu.

Imkers, neen bijehouders, die meestal hun bijenvolken te weinig suiker voeren, zitten nu met een tekort, met als gevolg; dode volken wegens honger.

Zulke mensen worden dus uitgerangeerd.

Allerlei variaties hiertussen zijn mogelijk, ten goede en ten kwade.

Imkers, die wel voldoende gevoerd hebben, maar in hun omgeving te weinig laat stuifmeel hadden, om van **NOSEMA** nog maar niet te spreken, komen straks ook met te kleine volken te zitten.

Wat doet zich namelijk voor.

Bijen, geboren in september-oktober, die te weinig stuifmeel hebben gegeten, zijn zonder voldoende reserve voedsel in hun body, of met een groot tekort, de winter ingegaan. Deze bijen hebben, eind januari - begin februari, reeds broed helpen verzorgen. De weersomstandigheden waren toen abnormaal zacht. Hierdoor

zijn de reserves bijna opgebruikt en nieuwe voorraad is er praktisch niet gehaald.

Ook door de **NU** veel te lage temperatuur en lange duur, is de broedaanzet praktisch stil komen te staan en zal om bovengenoemde reden maar moeizaam weer op gang komen.

Mensen met **NOSEMA** in de volken, melden ons nu al een geweldige uitval, maar anderen ook en het einde is nog niet in zicht.

Dit klinkt allemaal heel somber en catastrofaal, maar het is niet anders en we zullen het er mee moeten doen.

In plaats van eind mei, zullen we nu misschien pas tegen eind juni een kunstzwerm kunnen maken, en veel later kan het eigenlijk niet meer. In plaats van een kunstzwerm (b.v. een Veger), zullen we in een ongunstig geval, misschien enkel de Koningin er af kunnen nemen en een jonge Koningin laten kweken.

Of later een jonge Koningin invoeren vanuit een tevoren gekweekte broedaflegger.

Treffen we **géén** maatregelen, dan treden er misschien later in de zomer zwermplannen op, wat soms nog meer moeilijkheden oplevert.

Stellig duurt het dan te lang, voordat zo'n jonge Koningin aan de leg is om voor de winter nog een goed wintervolk te vormen.

Ik ben nu eigenlijk bezig om mijn verhaal van achteren naar voren te schrijven, maar ik doe dat opzettelijk om u van de noodzaak er van te overtuigen.

Straks zullen we dus de balans op kunnen maken van wat we overgehouden hebben.

In plaats van 2 zullen we misschien 3 volkjes bij elkaar moeten voegen om **één** goed volk te vormen.

Wees niet te zuinig!!!

Wanneer u dit radicaal aanpakt, kunt u tijdig een kunstzwerm maken. In ieder geval niet later dan eind juni.

Tel de weken!! Volg het werkschema zoveel mogelijk.

Van die kunstzwerm (b.v. een Veger), kunt u met een beetje extra zorg misschien nog een aflegger maken. Dit wanneer u uw aantal volken weer op peil wilt brengen.

Zorg altijd voor enkele reserve Koninginnen op uw stand, een 3 raams kastje met simplexramen b.v. is hiervoor het meest geschikt.

Samenvattend dus het volgende:

Maak al uw (wel of niet) samengevoegde

volken zoveel mogelijk gelijk in ontwikkeling, zodat u op één middag van allemaal tegelijk een kunstzwerm kunt maken. Maak ze niet later dan eind juni. U kunt een kunstzwerm maken in een 6 rammer of in een tijdelijk verkleinde 10 raams kast.

Doe dit op een mooie vliegtag.

Hoe ?

Het oude volk : Men zoekt het raam op waar de Koningin op zit, liefst met een plekje gesloten broed (hand groot) en hang dit midden in de Veger. Zoek nog een uitgebouwd raam met honing en stuifmeel en hang dat er straks naast. Voeg daar straks nog 4 ramen met kunst-raat bij. Schud nu van nog 6 á 7 ramen uit die broedkamer de bijen af in dat kastje.

Eventuele reeds aanwezige moerdoppen worden tegelijkertijd verwijderd, om onze berekening niet te verstoren.

Plaats de gemaakte Veger met geopend vliegtag ergens op uw stand, bij 10 ramers 't vliegtag verkleinen.

Het oude volk heeft nu géén leggende Koningin, het rooster wordt dus verwijderd.

De vliegbijen vliegen terug naar de oude kast waar ze thuis horen. Hierop zijn ze n.m. georiënteerd.

Het volk voelt zich moerloos en gaat redcellen optrekken op een werksterlarve van liefst een dag oud, waaruit na 13 dagen een jonge Koningin geboren wordt.

ZIE foto op de voorpagina !!!

De Veger : Pas na 4 dagen kunnen we dat kastje voeren, anders hebben we kans op rove-rij. Door dat voeren (1 suiker op 1 water), bouwen ze die kunstraat keurig uit, een van de eerste verdienstelijke werken van de Veger.

De in het kastje geschudde jonge bijen worden na ± 10 á 12 dagen vliegbijen. Vanuit het stukje gesloten broed krijgen we, ook na 10 á 12 dagen, jonge bijen, die de plaats kunnen gaan innemen van die andere, om de Koningin te helpen verzorgen. Hierdoor treedt er geen broedstilstand op, tot de Koningin weer jonge bijen van zichzelf krijgt.

De Veger zal zich zo vlot kunnen ontwikkelen.

Doppen breken : Het grote volk trekt redcellen op, waardoor u na 13 dagen weer moet injrijpen.

De 13e dag, 's middags na 4 uur, gaat u doppen breken, na u er van overtuigd te hebben, dat er al een jonge Koningin is uitgelopen. Zo niet, dan laat u er een uitlopen, dan weet u 't zeker.

Houdt er enkele op reserve in een kooitje in uw broekzak. Er zijn soms volken, die geen enkele dop aantrekken.

Een van de vele raadsels, of u hebt van een

te klein volk een Veger gemaakt. (warmte economie.)

Speciaal voor groot imkers : Werkt u met een groot aantal volken op 3 bakken, b.v. met 1 honingkamer, rooster en 2 broedkamers ?

Leg dan 4 dagen tevoren, voordat u Vegers gaat maken, **nog een MOERROOSTER** tussen die twee broedkamers.

Wanneer u dan Vegers gaat maken, kijk dan in welke bak u eitjes vindt en schudt die bak dan helemaal af in de Veger. U hebt dan géén Koningin te zoeken en hebt dan in minder dan 10 minuten een Veger gemaakt.

Bij 't doppen breken kunt u tevoren, b.v. op de 10e dag, 1 of 2 ramen met redcellen (rest alvast uitbreken), gemerkt, in de bovenste broedkamer hangen.

Voorzichtig, niet afschudden. Houd ze warm. Het bespaart u een hoop tijd en is ook van belang bij ongunstige weersomstandigheden tijdens het doppen breken.

Zet ze **NOOIT op één dop**, u weet nooit of zo'n door u uitgekozen dop wel een Koningin op zal leveren.

Oudere mensen, die slecht van gezicht worden, kunnen ook beter alle 10 ramen afschudden, dan veel tijd te besteden aan 't zoeken naar de Koningin. (En haar soms nog niet kunnen vinden).

De Veger wordt dan soms iets te zwaar, zou spoedig weer zwermplannen kunnen gaan maken. Tijdig ruimte geven of in 10 raams kast ramen bijgeven is dan gewenst.

Later gesloten broed afnemen en dit teruggeven aan het volk met de Jonge Koningin, uiteraard pas wanneer de Jonge Koningin reeds gesloten broed heeft van zichzelf.

Men kan er ook een broedaflegger mee maken om reserve Koninginnen te kweken.

Mits tijdig gemaakt, kunt u de Veger soms gemakkelijker door uitvangen van de Oude Koningin een nieuwe Koningin laten kweken, dan later op de zomer weer met zwermplannen te maken te krijgen.

De zwermtijd is de meest spectaculaire periode uit 't leven van een bijenvolk. U kunt dit beter zelf in de hand houden, aangepast aan de drachtomstandigheden

Soms is dat moeilijk en stelt hoge eisen aan 't vakmanschap van de imker, aan de standplaats en/of de dracht die u nog na wilt reizen of benutten.

Dit maakt het echter voor u tot een zeer interessante hobby of onderdeel van uw bedrijf.

Wij wensen u veel succes !!

Consulentschap in algemene dienst voor Bijenteelt.

A. J. van Willegen, GOES.

ROMEINS RECHT

Er waren vele dagen voorbijgegaan sinds de pelgrim van huis ging.

Ergens diep in het bergland woonde hij in een hut van balken en oude planken. De mensen zagen hem niet vaak in het dorp. Met de melk van een geit, het vlees van een gestrikt konijn en verschillende soorten veldvruchten hield hij zich in leven.

Toch was juist bij hem een zuiver gevoel aanwezig van de schoonheid der natuur, waarin hij steeds de nabijheid van het goddelijke bespeurde. Om zijn dankbaarheid daarvoor uit te drukken besloot hij op zekere dag de stoute schoenen aan te trekken en de veiligheid van zijn kleine paradijs te verlaten om een bedevaartstocht te ondernemen naar het beroemde klooster Sankt Gallen.

Wat had deze arme Zwitser echter aan te bieden? Wat kon hij op het altaar leggen als tastbaar bewijs van zijn oprechte beleving? Een kaars, dat zou het minste zijn om de God van het klooster te eren. Maar waar haalde hij die vandaan?

Urenlang zwierf hij over de berghellingen en ontdekte plotseling een vrijstaande bijenwoning. Met zijn stokoude tondeldoos ontstak hij een vuurtje, rookte de Klotzbeute uit, nam de raten, zoog ze leeg en kneedde van de was om een primitieve lont een slecht gevormde kaars. Doodmoe sliep hij daarna in onder de takken van een reusachtige sparreboom.

Door de zon gewekt pelgrimeerde de eenzame verder en bereikte tegen de avond de kloosterkerk. Daar, eindelijk voor het altaar aangekomen knielde hij neer, legde zijn kaars aan de voeten van het kruisbeeld en wilde zijn gebed beginnen. Maar zie, op de plaats van het godsgeven lag een steen — hard, koud meedogenloos.

Door de dienstdoende priester werd de zwerver naar buiten gejaagd, het donker in — een dief in de nacht!

Dit gegeven wordt vermeld in de Vita (levensbeschrijving) van de heilige Gallus, de Ierse monnik die in 612 het klooster bij de Bodensee stichtte.

De heilige Ludger (Liudger of Ludgerus) werd

in 804 gewijd tot (eerste) bisschop van Münster in Westfalen.

Op een van zijn vele dienstreizen kwam hij ook in het nabijgelegen Billerbeck, een nederzetting bij de bron van de Berkel. Daar woonde een vrouw, die in ongeoorloofde gemeenschap met een stadgenoot leefde.

Omdat Ludger deze verbintenis onherroepelijk zou afkeuren, besloot zij hem gunstig te stemmen door hem als welkomstgroet een grote aarden kruik met honing aan te bieden. De godsmann doorzag haar list echter en weigerde het geschenk te accepteren.

Enkele van zijn leerlingen waren minder principieel en namen achter de rug van hun meester om de kruik aan, liepen er ijlings mee naar de kerk en verstopten haar onder het altaar. Kort daarop kwamen zij opnieuw het kerkgebouw binnen om er samen met Ludger een heilige mis op te dragen. Plechtig schreden zij naar voren, zo te zien als onschuldige lammen, maar juist toen de bisschop zijn gebed wilde beginnen sloeg hen de schrik in de magere benen, zodat de lange pijpen er van wapperden, want met een doffe knal sprong het honingvat en de kostbare inhoud vloeide in een brede stroom de altaartreden af.

Ludger zag hierin een godsoordeel. Hij beval zijn leerlingen de honing en de scherven buiten de kerk te werpen en verbande de man van de overspelige vrouw voor altijd uit de stad. Zo ongeveer vertelt Altfried het in zijn Vita van de heilige Ludger.

In beide gevallen wordt de diefstal opgelost door een goddelijk ingrijpen. Vanzelfsprekend zijn dergelijke wonderen een grote zeldzaamheid. Voor de dagelijkse praktijk zijn vaste rechtsregels nodig, waarbij niets aan het toeval wordt overgelaten, want dieverijen kunnen in een gevestigde samenleving niet getolereerd worden. Het bezit van de burgers dient door doelmatige en zo mogelijk onweerlegbare wetten beschermd te worden.

Voor wat betreft de bijen en hun produkten beginnen de moeilijkheden dan pas goed. Het is alle eeuwen door bijna onmogelijk gebleken het eigendomsrecht daarop volledig, laat staan sluitend vast te leggen. Ook met de huidige bepalingen van het Burgerlijk Wetboek is dat niet het geval.

Dat kan ook niet, want volgens het Romeinse recht, waarop onze west-europese wetgeving sinds de Germaanse tijd grotendeels berust, zijn bijen wilde òf, zoals de Romeinse schrijver Plinius (23-79 n.C.) zegt, in het gunstigste geval halfwilde dieren. Zijn tijdgenoot Columella (1-68 n.C.) beweert dat de bijenstallen van be-

roepsimkers voorzien werden van wilde zwermen, die in de bossen gevangen waren door zgn. bijenjagers.

Ook de middeleeuwse woudbijentelers hielden zich in hoofdzaak bezig met wilde zwermen en daar is nu eenmaal geen bezitsrecht aan ver-

bonden, ook niet als deze bijen in een stuk holle boomstam (Klotzbeute) bij het huis geplaatst werden. Door deze verplaatsing konden zij evenmin als in de tijd van Columella bestempeld worden tot huisdieren.

Chr. Maillie, Zutphen.

DE BIJENWEIDE

Als dit artikel verschijnt, hopen we maar, dat eindelijk de voorjaarsdracht in volle gang is. Ondanks alle „vroeger“ vooruitzichten, blijkt het geen vroeg, maar een uitermate laat voorjaar te worden. Laten we hopen, dat we dit jaar eens een extra goed Bijenjaar krijgen. De enige „troost“ hierbij is, dat er vroeger ook goede en minder goede jaren waren, met dikwijls heel slecht weer.

Toevallig vond ik bij mijn „speurtochten“ naar mijn voorouders, (dit is een hobby van me) in het R.K. Doopboek van Liempde (N-Br) uit 1768, een aantekening van de Pastoor nl. : „Wij hebben dien jaren bijnaar alle dagen regen gehad. Soo dat tot hede den 18 7ber (= september) noch niet eenen droogen turf is ingehaelt geworden, en den boekwijt alle nat is gedorst, hier en elders. L. Cools, Pastor in Liemde.“ Men zal dus toen ook wel niet veel honing geogst hebben van de Boekwijt of van de Heide, die toen in grote hoeveelheden voorkwamen.

Hebt U aan de hand van de vorige praatjes, eens goed opgelet bij het uitzoeken van de plaats van de voorjaarsdracht, waar u naar toe ging ?

Of is het zo, dat U met uw bijen bent gaan staan dicht bij een andere imker, die ook een goed plekje vond? Dit schijnen nl. Imkers met Vissers gemeen te hebben. U kent dit wel : als er ergens één een visstek gevonden heeft, menen de anderen, dat alleen daar maar vissen te vangen zijn en gooien daar ook hun hengel uit Resultaat : niemand vangt iets. Zo gaat het met de imkers ook, die menen dat als er ergens kasten staan, het daar wel „erg goed“ zal zijn. Denk om het spreekwoord : „Vele varkens maken de spoeling dun“. Misschien kan het volgende rekensommetje U dit helpen verduidelijken. Het vlieggebied van 1 volk is ongeveer een cirkel met een straal van 2 km. Nu wil dit niet zeggen dat elk volk 4 km van het andere geplaatst moet

worden, maar laten we aannemen, dat een reisstand van 120 volken het gemiddelde is? De volgende groep van 120 zou dus 3 à 4 km verderop geplaatst moeten worden. Een cirkel met een straal van 2 km heeft een oppervlakte van ruim 1.250.000 vierkante meter (afgerond dus 1.200.000 m²). Hierop 120 volken, dan heeft elk volk 10.000 vierkante meter (of 1 ha) ter beschikking. Nemen we een gemiddelde van minstens 10.000 haalbijen per volk, dan heeft elke haalbij 1 vierkante meter drachtveld ter beschikking.

Als men dus meer volken, vooral dicht opeen, op een dergelijke oppervlakte plaatst, bederft men de drachtmogelijkheden niet alleen voor zichzelf maar ook voor anderen.

Mogelijk hebt U het bovenstaande nooit zo overwogen, denk er eens over na, en handel er in de toekomst naar. Het is ook uw belang, en het is ook een vorm van drachtverbetering. Een Veehouder moet ook ongeveer zo een berekening maken, om ervoor te waken dat zijn vee op een gegeven ogenblik niet „zonder voer“ komt te zitten. Bij de bijen is het eigenlijk niet anders.

Bekijk nu U op de voorjaarsdracht staat de gewassen 'ns met meer aandacht.

Mogelijk is het U opgevallen, dat sommige rassen fruit in grote hoeveelheden bij elkaar worden geplant; andere rassen van dezelfde soort meer gemengd. Anders gezegd : U ziet grote percelen bv. Morellen en (of) Meikersen aangeplant, zonder dat daar zg. bestuivers tussen staan. Dat klopt, deze zijn nl. wat men noemt zelffertil (wil zeggen, dat deze na bestuiving dus overbrenging van stuifmeel van de ene bloem op de anderen, vrucht zetten). Soms zegt de teler, dat deze rassen geen bijen nodig hebben, maar het stuifmeel moet toch verplaatst worden van de ene bloem op de anderen.

Bij zoete kersen is dit heel anders (Basterd dikke — Hedelfinger — enz.). Deze moeten zg. — „Vreemd” stuifmeel krijgen, van een andere ras dus, zij zijn „onvatbaar” voor eigen stuifmeel (zelfsteriel). Soms moet het zelfs stuifmeel zijn van een speciaal ras, om de vruchtzetting goed te doen slagen.

Ook voor Appel — Peer — Pruij ed. gelden deze regels, en een goede verdeling van de „bestuivers” in voldoende aantallen, is heel belangrijk om als fruitteler een goede oogst te kunnen verwachten. Daarnaast is de hulp van de bijen, bij het verplaatsen van dit stuifmeel van bloem tot bloem, niet te missen.

We zien hieruit, dat het goed is dat imker en fruitteler, in het belang van beide partijen, goede vrienden moeten blijven.

Daarom, praat eens met elkaar over uw gemeenschappelijke belangen. Vertel elkander iets over uw „Vak”. De fruitteler zal belangstellend luisteren naar U, als U hem iets over uw bijtjes verteld. Mogelijk zal hij verwonderd zijn van U te horen, dat U ook „iets weet” van die bestuivingsproblemen, en U wederkerig dingen over zijn beroep vertellen, die U niet wist.

Vergeet hem er niet op te wijzen, dat hij er goed aan doet om tijd, de onder de bomen groeiende paardebloemen (en/of) klaver te maaien, vooral 's zomers voor een bespuiting, (sproeistof valt op klaverbloemen). In de fruitbloei zal hij niet spuiten.

Vraag hem, tijdens uw afwezigheid ervoor te willen zorgen, dat de drinkplaats, die U voor uw bijtjes maakte op de fruitdracht, gevuld blijft. Overigens is zo'n „Bijen kroeg” de beste „Drachtmeter”: als de bijen goed halen, ziet U weinig bezoek. Let er ook eens op, hoe de bijen zich op en in de bloemen van het fruit gedragen; ga er eens rustig een paar uur naar zitten kijken, hoe ze in de bloem „duiken” en stuifmeel van hun „pakje” borstelen en in de korfjes verzamelen.

Let ook eens op de bouw van de fruitbloemen (en anderen); waar zit bv. het vruchtbeginsel (toekomstig vruchtje). Bij appel en peer is dit onderstandig, d.w.z. bevindt zich onder de bloem, bij kers en pruim bv. is dit bovenstandig (tegenovergesteld dus). Let er eens op als het toekomstig vruchtje uit gaat groeien. En toon ook later in het seizoen eens uw belangstelling bij de fruitteler, naar het resultaat van het „werk” van uw bijen.

Het wordt nu al tijd, om eens te denken over het eventueel gaan reizen naar de zomerdracht.

Hiervoor geldt hetzelfde als voor de andere drachten. Probeer zolang en zo goed mogelijk te profiteren van deze dracht. Kijk vooral naar

die drachtplanten die al vroeg (vrij gauw na de voorjaarsdracht) bloeien o.a. Framboos - Acacia - Tamme Kastanje - Zaadkool - Moerasandijvie enz. al naar gelang de streek. Ga weer niet met teveel volken op dezelfde plaats staan.

Reis niet alleen naar de zg. Linde, kijk eens welke variëteiten van linde er voorkomen.

De Kleinbladige Linde (*Tilia cordata*) — Hollandse Linde (*T. europa*) — Grootbladige Linde (*T. platyphylla*) bv. bloeien van begin tot ongeveer einde juni. Daarna komen de Krimlinde (*T. euchlora*) en de Zilver Linde (*T. tomentosa*) die in juli en tot half aug. bloeien.

Als U tijdig op „verkenning” uitgaat, kunt U zo de dracht „uitsmeren” over een langere periode, en hebt U meer „kansen” (vooral bij slecht weer). Bekijk ook eens minder bekende drachtbomen en planten, zoals bv. de Honingboom (*Sophora*), Tulpenboom (*Liriodendron*).

Kijk eens hoe de Veldsalie e.a. Saliesoorten zich gedragen als een bijtje hen bezoekt. Er komt een „hefboompje” in werking, dat de bij, die op de bloem gaat zitten een „stempel” met stuifmeel geeft, bij bezoek aan een „oudere” bloem, waar nu de stamper „rijp” is krijgt deze een „lik” stuifmeel en komt zo de bestuiving tot stand. Wonderlijk om te zien.

Sta eens acht op de korenbloem, de buitenste „bloemenkrans” zijn eigenlijk „geslachtloos”, midden in de bloem groeien echter de „kokertjes” uit, waarin de helmdraden die het stuifmeel afgeven zitten. Komt een bij met zo'n kokertje in aanraking (nabootsen met harde grasspriet) dan „duwen” de helmdraden het rijpe stuifmeel omhoog, zodat dit net als tandpasta uit de tube (kokertje) wordt geperst en de bij bepoederd wegvliegt.

Ook de Borderplanten in uw tuin zullen onderhand gaan bloeien. Kijk ook hier eens waar de bijen „graag” en minder „graag” op vliegen en wat er wordt verzameld.

En dan is onderhand ook de tijd gekomen, om de 1-jarige zaaibloemen, (ik gaf U indertijd een lijstje op) te gaan afharden (dat is wennen aan buitenlucht en zon). Na half mei kunt U ze meestal buiten uitplanten. Juist op die lege plaatsen, waar nu het loof van de Narcissen - Tulpen - Crocus enz. min of meer aan het „afrijpen” is, kunt U nu mooi deze plantjes van de 1-jarige zomerdrachtplanten uitzetten.

Maak vooral niet te kleine groepen van één soort en kleur, maar behoorlijk grote. Let op de combinatie van de verschillende kleuren, bv. Blauw staat mooi bij Oranje, Rood leuk bij Geel enz.

Let ook op de vorm van de te verwachten bloemen, (raadpleeg de prijscourant) een lange aarvormige bloeiwijze geeft een aardig contrast bij een platte groeiwijze van bloemen. Maak

vooral van het geheel niet een „bonte troep”. Een gemengd (met alle vormen en kleuren) door elkaar geplant vakje of perk, kan aardig staan, maar mag niet worden overdreven. Had U de eerder genoemde enkelbloemige Mignon dahlias op tijd (half april) geplant? Zo niet dan moet U er nu wel direkt bij zijn.

Blijf ook letten op braak liggende terreinen, die mogelijk bezaaid kunnen worden met drachtplanten. Borago - Phacelia - Siletta - Honingklaver ed.

Mogelijk is er ook in uw eigen tuin een hoekje om iets van deze planten te zaaien? Ook dient U nu al rekening te houden, met het bestellen van zaden van 2-jarige planten: (planten die dit jaar worden gezaaid — een bladrozet vormen en volgend jaar bloeien en zaden geven. Vrij hoog maar rijk bloeiend is bv. Hesperis matronalis (Nachtviolier) ruikt erg lekker; ook de Judaspenning (Lunaria biennis), is een goede bijenplant, die vroeg in het voorjaar bloeit, en na de bloei de bekende zilverachtige „Penningen” geeft, die aardig staan in droogboeketten.

Maar ook het Vergeet-mij-nietje (Myosotis), Muurbloem (Cheiranthus Cheiri) en Cheiranthus

Allionii zijn aardig en geven U volgend jaar weer vroeg bloemen, waar de bijen blij mee zijn en U en uw huisgenoten met genoegen naar kijken.

U ziet: er is voor de „rechtgeaarde” imker altijd wel wat te beleven.

Maar ook altijd, en vooral op tijd, ervoor zorgen dat de bijen iets vinden van hun gading en behoefte, en als dit niet op de thuisstand is, dan is „reizen met de bijen” noodzakelijk. Zorgt U dan wel voor een goed plaatsje, het mag echt geen „vacantieoord” zijn; integendeel hoe meer werk hoe liever dat hun is. En hoe meer kans op een goede honingooft.

Blijf ook op de mooie dingen letten, die praktisch elke plantensoort te zien geeft.

Noteer de namen van de planten, waarvan U meent, dat die voor uw bijen van belang zijn. Vergeet vooral niet, minder bekende planten eens te bekijken; een mooie gelegenheid bieden U hiervoor de beplantingen van uw eigen Proefbijenstand „Ambrosiushoeve”. U bent van harte welkom!

J. van Os,
„Ambrosiushoeve” Hilvarenbeek.

OFFICIELE MEDEDELINGEN

Het BIJENHUIS,
Grintweg 273,
Wageningen.

Rapport Commissie Nazien Boeken.

M.H.,

Ondergetekenden hebben op dinsdag, 18 maart j.l. de rapporten van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland nagezien en besproken. Hierbij was verder aanwezig de accountant, de heer W. H. van Mourik uit Rotterdam.

Tijdens de controle werden o.a. inlichtingen gevraagd over:

a. De achterstand in de administratie en de duur van de ziekte van de secr./penn. v. d. Weert.

b. Waarom de gebruikelijke steekproefgewijze controle slechts ten dele uitgevoerd kon worden, zodat zij de overgelegde jaarstukken onder voorbehoud hebben opgemaakt.

c. De pensioenvoorzieningen.

d. Waaruit de post debiteuren van de Afd. Handel bestond en waarom deze zo groot was?

e. Hoe het gaat als in de toekomst mocht blijken, dat er geen suiker meer gedenatureerd behoeft te worden. Als deze inkomstenpost komt te vervallen, hoe gaat het dan o.a. met de verzekering v/d bijenvolken, moet het quotum dan verhoogd worden en hoe zit het dan met de afdracht aan de bedrijfsraad voor de bijdrage van het Wetenschappelijk Bijenteeltonderzoek.

f. De commissie heeft een gevoel van onbehagen over de nadelige saldo's op de exploitatie rekeningen van de Afdeling Vereniging en de Afd. Handel. Onder vele leden v/d Afdelingen heerst hetzelfde gevoel van onbehagen. Nu de eerste moeilijkheden na de verplaatsing v/h Bijenhuis achter de rug zijn, moet hieraan bij **voorrang** grote aandacht geschonken worden. Als hieraan nu onvoldoende aandacht wordt gegeven bij stijgende lonen en kosten, zal dit verlies steeds groter worden. De commissie vindt het dan ook noodzakelijk, dat het H.B. aan deze zaak extra aandacht zal schenken. Bij sterk stijgende productiekosten moet de omzet vergroot worden of er moet rationeler gewerkt worden, zodat met minder manuren meer geproduceerd kan worden.

g. Waarom komt de afd. Handel van het Bijenhuis niet met een stand op alle bijenmarkten? O.a. is dit ook het geval met de bijenmarkten in Zenderen, waar je soms \pm een half uur in de rij moet staan om imkersartikelen te kopen of was in te leveren. Vele vaste klanten veranderen niet of maar weinig bij omzetvergroting. De productiekosten worden per eenheid vaak lager bij vergroting van de omzet. Dit zal eens goed bestudeerd moeten worden door het hoofdbestuur. De afdelingen moeten bewerkt worden, dat zij de bestellingen bij de leden minstens 1 à 2x per jaar opnemen en er zou een depôt moeten zijn bij alle afdelingen met een kleine voorraad imkersartikelen, zodat de leden altijd tegen een redelijke prijs bij onze **eigen vereniging** terecht kunnen. Er moet meer actie komen. Ook de besturen van de afdelingen moeten actief zijn.

h. De kascontrole kan volgens ons ook beter uitgevoerd worden. Er was een kasverschil van f 238,81. De accountant deelde onze mening en wilde dit vaker en regelmatig uitgevoerd zien. De heer van W. H. van Mourik heeft geen moeite gespaard om ons op de vele vragen en suggesties een bevredigend antwoord te geven. Hiervoor nog wel onze oprechte dank. Na afloop konden wij ons dan ook accoord verklaren met het rapport 1973/74.

Hoogachtend, De commissieleden:
J. Vrieling,
Zuidwoldestraat 4,
Dedemsvaart
en
A. Meijer,
Ruimersdijk 62,
Diepenheim.

Verkorte Notulen van de Hoofdbestuursvergadering gehouden op 5 april 1975 in het Bijenhuis te Wageningen.

Aanwezig Mr. L. R. J. Ridder van Rappard (voorz.) en de H.B. leden W. Assink, J. A. van Ee, J. Fluyt, R. H. Geskes, R. v. d. Hul, P. J. A. v. d. Looij, H. G. Maagendans, M. W. v. d. Meulen, B. Meijerman, Drs. P. C. Muntjewerf, C. Pater Jzn., P. H. Ramakers en de HH. W. H. van Mourik, G. van de Weert en J. A. Krabbenborg.

De voorz. heet in zijn openingswoord de Hr. J. A. van Ee welkom die als H.B. lid voor de groep Drente de Hr. J. Snoek is opgevolgd en bij de vorige H.B. vergadering wegens ziekte afwezig was. Voorz. hoopt op prettige en vruchtdragende samenwerking. Bij de bespreking van de notulen van de vorige vergadering zegt de Hr. **Muntjewerf** dat zijn opmerking met betrekking tot landbouwvoorlichting niet sloeg op het persbericht van de Directie Voorlichting van het Min. v. Landbouw en V. maar op het blad Landbouwdocumentatie. Daar staan af en toe ook artikelen in over de bijenhouderij. Dat blad zou ook onzerzijds kunnen worden gevoed. Het punt wordt aangehouden voor nader overleg met Ir. Pettinga en eventueel de afd. Entomologie van de L.H. De Hr. **Muntjewerf** wijst op het engelse „Beeworld”. Dit is echter geen blad op verenigingsniveau. Er ontwikkelt zich (weer) een gesprek over het maandschrift. De HH. Meijerman en Assink constateren dat men steeds meer overgaat op offset. Hr. **Maagendans**. We kunnen ook stencillen.

Voorz. acht het maandschrift wat zijn omvang betreft beslist onvoldoende. Vergeleken bij het verleden zijn wij terug gedrukt. Daar moeten we ons tegen zetten. De leden willen best wat meer geven als ze er ook wat voor terug krijgen. De Hr. **Muntjewerf** informeert of de bladen wel in de bibliotheek komen.

Nog recent is met Drs. Beetsma overleg gepleegd over het overbrengen van de bibliotheek naar de afd. Entomologie. Het resultaat van zijn bemoeiingen moet nog even worden afgewacht.

Bij de ingekomen stukken leest de voorz. een brief voor van Dr. v. Praagh met klachten over de kunst- raat, slechte suiker te hoge prijzen enz. Heeft in zijn totaliteit betrekking op het verleden tot de zomer van 1971 en wordt zonder veel discussie afgedaan. Voorz. leest vervolgens een brief voor omtrent de negatieve en afbrekende uitlatingen die in de kring Apeldoorn zijn gedaan. Voorz. zegt dat hij zich teweeg zal stellen. Hij heeft genoeg van dit negativisme. De Hr. v. d. **Hul** zegt dat dit allemaal veel te zwart-wit wordt gesteld. Het gaat hem te ver om aan kwade trouw te denken.

De Hr. v. d. **Meulen** ziet hierin alleen een signalering van een gevoel van onbehagen. Een andere zaak is dat wij moeten pogen dit in positieve zin te benaderen. De Hr. **Muntjewerf** meent dat men daar niet te fel tegenin moet gaan, we moeten de positieve kanten meer naar voren brengen.

Er is een brief ingekomen met bezwaren tegen het artikel wat de voorzitter heeft geschreven over de promotie van Dr. van Praagh. Voorz. licht toe waarom hij in die geest heeft geschreven. De Hr. van Praagh stelt zich in ons verenigingsbestel weinig positief op.

De Hr. **Muntjewerf** acht het artikel nogal scherp. Dit wakkert de tegenstelling aan. De Hr. v. d. **Hul** meent dat de voorlichting in deze tekort schiet. Waarom niet meer voorlichting in het Groentje. HH. **Maagendans** en **Meijerman**. De tegenliggers komen niet op de groepsvergaderingen en missen daardoor de voorlichting. De Hr. **Muntjewerf** zegt dat persoonlijke tegenstellingen niet kunnen worden opgelost met zakelijke

argumenten. Voorz. zegt dat hij niet voornemens is de vloer met zich te laten aanvegen. De kwestie A'dam is een uniek geval. Het is de enige rechts-persoonlijkheid bezittende afd. door de bijzondere samenstelling. De uittreding als afd. is niet rechtsgeldig.

De Hr. **Fluyt** zegt dat ons de kwestie A'dam hoog zit maar een groot deel van de A.V. legt dit naast zich neer. We moeten daar niet zoveel drukte over maken.

De Hr. **Meijerman** zegt dat verschillende nieuwe leden het Groentje niet hebben gekregen. Hr. **Pater**. A'dam moest toch alle Groentjes van Jan. hebben. De oplage was beperkt, gevolg Groentjes op. Het H.B. is van mening dat als er op de A.V. over A'dam gesproken moet worden dit kort en rustig gesteld moet worden. De Hr. **Geskes** vestigt de aandacht op een in de correspondentie map aanwezige brief van de kring Gooiland over de computerverwerking van de administratie. Voorz. Deze brief heeft de aandacht en zal zorgvuldig worden bekeken. Het was beter dergelijke brieven te vermenigvuldigen en aan de H.B.-leden toe te sturen. De Hr. **Pater** zegt al veel te hebben verwerkt in het informatiebulletin. De Hr. **Muntjewerf** geeft uiting aan zijn waardering voor de nieuwe propagandafolder. Hr. **Maagendans** zegt dat de grondgedachte om een drieslagfolder te maken van de Hr. v. d. Weert is gekomen en dat deze gedachte verder door hem is uitgewerkt. De kostprijs all in bedraagt f 0,13. Besloten wordt de folder à f 0,10 per stuk beschikbaar te stellen, bij 250 stuks franco.

Het voorlopige rapport Kleynveld-Kraayenhof komt in bespreking. De Hr. v. **Mourik** meent dat het op zich weinig zegt. De aangehaalde brutoresultaten zijn wel degelijk bekend. Er is echter geen contact met hem opgenomen. Voorz. wijst op de weinige beschikbare tijd. De Hr. **Muntjewerf** zegt dat de tijdschrijfcommissie maar één keer bijeen is geweest met de Hr. Verdenius. De Hr. **Pater** wijst erop dat de Hr. Verdenius drie weken ziek is geweest. Met betrekking tot de beperking van de verslaggeving zegt de Hr. v. **Mourik** dat altijd is gestreefd naar de grootst mogelijke openheid. Beperking zal wel verzet opleveren bij de A.V.

De Hr. v. d. **Meulen** zegt dat de informatie meer leesbaar moet zijn. De voorz. stelt als de kosten van suiker voor een groot gedeelte op het gebouw moeten rusten, welk gedeelte dat dan moet zijn. We zullen aan de hand van het rapport allerlei overwegingen moeten doen, ook ten aanzien van het benutten van de ruimte. We zullen bijkomende kwesties als aansprakelijkheid en verzekering goed in de gaten moeten houden. De Hr. **Muntjewerf** is niet zo voor het verdelen van de loonkosten over de afd. Wel na-gaan welke bijdragen de afd. daarin leveren. Voorz. wil het rapport zien als een handleiding voor het uitstippelen van een beleid en heeft geen behoefte aan een nader rapport. Dit is nog geen volledig efficiency rapport, het geeft wel een aantal punten die wij kunnen aangrijpen. Het geeft ook nog geen verantwoording tegenover de A.V. dat wij deze personeels-bezetting nodig hebben. De Hr. v. d. **Hul** is het er niet mee eens dat we aan dit rapport genoeg hebben. Er zijn alleen nog maar wat foutjes gesignaleerd, niets is gezegd over likwiditeit en haalbaarheid van verschillende zaken. Voorz. Dat moeten we nader overwegen, maar daar is dat bureau niet voor nodig. Hr. **Muntjewerf**. Dit rapport is maar een voorzichtige aanzet. Men is nog niet in de cijfers gedoken. Hij is niet erg verrukt over dit rapport. De Hr. **Fluyt**. Voor de groep Zeeland hoeft het niet. Voorz. In de laatste zin van het rapport „Dat wij de jaarstukken niet hebben gecontroleerd” had moeten staan „Nog niet hebben ge-

controleerd.” De Hr. v. **Mourik**. Het was niet de bedoeling tot een uitgebreide controle van de jaarstukken te komen, we hadden, gezien de voorberekingen, iets meer verwacht. Hr. **Muntjewerf**. Er is een begeleidingscommissie ingesteld. Deze is onvoldoende geraadpleegd. De Hr. **Pater**. Men heeft openheid gevraagd. Die krijgt men nu. Voorz. wil het rapport uitreiken. De Tijdschrijfcommissie zal het nader bekijken zodat we het in een volgende vergadering nader kunnen bespreken. Hr. **Muntjewerf** meent dat er voor het H.B. nog geen termen zijn voor een verder onderzoek. Daarvoor zal eerst een bijeenkomst noodzakelijk zijn. Hr. **Pater**. We kunnen slechts tot f 2500,— gaan. Als de afd. dit stuk in handen krijgen zullen ze zeggen: „Voor ons niet”. Besloten wordt dat de voorz. een principebeslissing zal vragen over het geld. De effecten. Hr. **Meijerman** wil ze in strijd met het advies aanhouden. Voorz. vindt het een kwestie van uitrekenen. Hr. v. **Mourik**. Er is verlies bij de verkoop en we moeten rekening houden met verlies in de toekomst. Voorz. rekent voor dat het maar een paar honderd gulden uitmaakt. We kunnen die obligaties best afstoten. Bij de afsluiting van het gesprek over het efficiencyrapport zegt de Hr. v. **Mourik** Voorz. heeft gezegd dat er in de ver. een verlangen bestaat tot het aantrekken van een register accountant van buiten. Ik ben geen reg. acc. en kan een verklaring als door een reg. acc. wordt gegeven niet verstrekken. Een volledig onderzoek door een reg. acc. kost veel geld. Voorz. De functie en het werk van de Hr. van Mourik in onze ver. is onmisbaar. Hr. **Muntjewerf** „was”. De nieuwe administratie geeft een beter overzicht. Voorz. Nu nog niet beslissen. Afwachten of de nieuwe administratie dit al of niet overbodig maakt. Er ontstaat opnieuw enige discussie over rapport en reg. acc. De Hr. v. d. **Hul** vestigt er de aandacht op dat het rapport alleen eerste bevindingen geeft en wil er dus voor pleiten door te gaan en die f 5000,— gevoteerd te krijgen en daarvoor machtiging van de A.V. te vragen. Hij is niet volledig tevreden. Dit rapport geeft niet wat wij ons voorgesteld hebben. Voorz. We zullen ons daarover zeker nader moeten beraden. Hr. v. d. **Hul**. De likwiditeit, dat is hetgeen wat de leden willen weten. Hr. v. **Mourik**. Het ging in wezen om de efficiency en niet om de likwiditeit. Hr. **Muntjewerf**. Machtiging vragen en in de commissie bekijken of het werkelijk wel nodig is.

Pensioen Hr. Groenveld. Voorz. Voorstellen het bedrag te verhogen tot f 1200,—. Iedereen accoord.

Suiker. Het D.B. heeft een beslissing genomen en suiker gekocht zonder aan een quantum gebonden te zijn. De uitslag op het verzoek om subsidie zal zeker niet voor eind april bekend zijn.

De H.B. vergadering wordt te ruim 12.30 uur afgebroken en de H.B. leden spoeden zich naar de A.V. die te 13.00 uur aanvangt.

ONZE NIEUWE PROPAGANDAFOLDER IS UIT

De nieuwe propagandafolder genaamd Bijen en Bijenteelt is uit. Hij is opgesteld naar een idee van onze secretaris v. d. Weert en voortreffelijk uitgevoerd door dhr. Maagendans. Kostprijs slechts 10 ct. per stuk voor leden en afdelingen. Bij afname van 250 stuks en meer, franco huis. Verkrijgbaar bij het Bijenhuis in Wageningen. En nu maar nieuwe leden winnen.

Prijslijsten 1975 van imkersartikelen zijn voor iedereen GRATIS verkrijgbaar bij het Bijenhuis te Wageningen. Even een telefoontje of een briefkaart en het komt in orde.

C.P.

Notulen van de Algemene Vergadering van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland, gehouden op zaterdag 5 april 1975 in het I.A.C. gebouw aan de Lawickse Allée 11 te Wageningen, aangevande te 13.00 uur.

De afgevaardigden werd bij het betreden van de zaal een exemplaar van het rapport Klynveld-Kraayenhof ter hand gesteld. Aan de besprekingen ging vooraf de vertoning van de kleurenfilm van Fons Even en Tanja Koen, door de N.C.R.V. welwillend ter beschikking gesteld.

Te 13.40 uur opent de voorz. Mr. L. R. J. Ridder van Rappard de vergadering met een hartelijk woord van welkom. Hij brengt hulde aan de makers van de film, uit zijn waardering voor het werk van de Hr. Even en dankt de N.C.R.V. voor het beschikbaar stellen van de film. Voorz. verwelkomt Ir. J. J. Pettinga en de ereleden Tj. Stienstra en A. Vink en deelt mede dat bericht van verhindering is ontvangen van Ir. J. F. A. M. Mommers en Ing. L. Osinga (Ned. Fruit-telersorganisatie). De vergadering neemt staande enige ogenblikken stilte in acht ter nagedachtenis van de leden die de ver. in het afgelopen jaar zijn overleden.

Voorz. zegt in zijn openingswoord dat de ver. een moeilijk jaar achter de rug heeft, dat we nu echter wel door het dieptepunt heen zijn en ons in stijgende lijn bewegen, dat de ver. veel te danken heeft aan het werk van de HH. Pater en Maagendans. Hij deelt mede dat de Hr. v. d. Weert gelukkig weer voor halve dagen mag werken. Er was in het afgelopen jaar een groot personeelsverloop waardoor veel taken niet konden worden uitgevoerd. Voorz. doet in dit verband een beroep op de clementie van de vergadering. De achterstand is thans vrijwel weggewerkt. Spr. zegt veel op het hart te hebben. Hij zal zich echter beperkingen opleggen in verband met de tijd en wil uit tactische overwegingen het initiatief aan de zaal laten.

Twee zaken van externe aard wil spr. benadrukken. Onze toekomst is zorgelijk. De subsidie op suiker in de vorm van de denatureringspremie is definitief van de baan. De tweede zorg is de stijging van de suikerprijs. Dit geeft globaal per volk een kostenverhoging van f 7,50 tot f 9,—. Onze ver. heeft zich in samenwerking met de zuidelijke bonden tot de regering gewend. Eerder zijn pogingen gedaan om het in Brussel (E.E.G.) gevallen besluit om de premie te laten vervallen te wijzigen. Dit had als gevolg van de hoge wereldmarktprijs geen resultaat. De gezamenlijke verenigingen hebben zich vervolgens met een verzoek om hulp tot de regering gewend. Daarbij is gewezen op de vrees voor een drastische vermindering van het aantal bijenvolken, waarvan er nu al te weinig zijn om een goede bestuiving te waarborgen. De regering is gevraagd ons te helpen via de suiker omdat dat nog de beste maatstaf is. Er is een subsidie aangevraagd overeenkomende met f 0,30 per kg. gedistribueerde suiker en terugbrenging van de B.T.W. van 16% naar het 4% tarief. We staan momenteel voor een suikerprijs waarvan we niet weten hoe hoog die zal worden, maar die zeker zal stijgen tot f 1,70 à f 1,75 per kg. Het verzoek om terugbrenging van de B.T.W. kan dit jaar niet worden ingewilligd. De beslissing op het verzoek om subsidie hoeft niet voor het eind van de maand te worden verwacht. De adviseurs van de regering hebben zich echter wel bereid getoond enige tegemoetkoming in overweging te nemen. De toekomst van Ambrosiushoeve is zonder deze subsidie niet duidelijk. Quotumverhoging zou een methode zijn. De thans gevraagde verhoging is echter nauwelijks voldoende voor de ver. De bijen worden onontbeerlijk voor de bescherming van het milieu. Spr. meent dat de instandhouding van flora en fauna toch ook wel een overweging mag zijn om

enige aanspraak op hulp te kunnen maken. We overvragen bepaald niet. Ook in dit klimatologisch ongunstige klimaat moet de bijenteelt blijven bestaan. Daarvoor is het noodzakelijk dat de ver. blijft bestaan en dat deze levenskrachtig blijft. Die levenskracht zit in de afdelingen. We zullen de ontwikkeling moeten afwachten zonder pessimistisch te zijn. Het H.B. heeft besloten ten minste 80 ton suiker te kopen, ook al in verband met de te verwachten prijsstijging en deze voor f 1,45 à f 1,50 per kg. aan te bieden. Deze is dan ook geschikt voor eigen gebruik. De tijd is onzeker maar het H.B. laat het hoofd niet hangen en verwacht een zo groot mogelijke inbreng van de afdelingen. Spr. grijpt terug naar de verg. van 1971 en de daarop gevolgde buitengewone vergadering. Eind 1972 werd het Bijenhuis geopend en we kunnen daar nog dankbaar voor zijn. Er zijn gevoelens van onbehagen. De bakermat daarvan is Amsterdam met verdachtmakingen over faillissement en liquiditeitsmoeilijkheden. Er is met ons niets aan de hand.

Van een financiële deblacle is geen sprake. De ver. heeft nog minstens zoveel jaren voor de boeg als zij achter de rug heeft. Onze universele service is nog niet volmaakt vanwege de daarvoor noodzakelijke investering. Toch is er al veel gedaan op het gebied van productie en propaganda al zijn we nog niet zover als in het buitenland. Maar wij hebben daarvoor de ruimte en een overwaarde van meer dan een half miljoen. Degenen die dat ondermijnen zijn niet te goeder trouw. Afd. A'dam is op wetsstrijdige wijze uitgetreden. Dat wijst niet op goede trouw. Spr. hoopt op een tijd dat wij minder gekanker hebben. Dit soort moeilijkheden hebben we niet alleen in A'dam maar ook in Apeldoorn en Groningen. Hij hoopt het nog twee jaar te kunnen volhouden en dat zijn opvolger het dan makkelijker zal hebben en gesteund zal worden. Dat is een dienstverlening aan de bijenhouderij, die dat echt wel waard is. Hiermede verklaart de voorz. de Vergadering voor geopend.

Bij de bespreking van de notulen van de vorige vergadering geeft Mej. E. S. C. Jasperse afd. Bunnik uiting van haar waardering voor de volledige verslaggeving in de notulen.

De Hr. H. J. R. Matthes afd. Laren-Blaricum heeft schriftelijk verzocht de notulen als volgt aan te vullen „dat ik uitdrukkelijk gesteld heb met de quotumverhoging accoord te gaan, echter alleen indien op de vergadering besloten werd een Nivra-accountant in te schakelen teneinde meer duidelijkheid te scheppen (ook voor de gewone leden) over de financiën en de administratie van de vereniging. Mijn suggestie om de leden-administratie en het incasso door gebruik van accept-giro te vereenvoudigen werd niet genoteerd.” Overigens worden de notulen goedgekeurd.

De Hr. T. Schildwacht afd. Kennemerland wenst punt 5 en 7 van de agenda om te wisselen, wat bij nader inzien van weinig belang blijkt te zijn. De volgorde blijft gehandhaafd.

Bij de behandeling van de jaarstukken zegt de Hr. H. J. R. Matthes, afd. Laren-Blaricum dat hij enkele schriftelijke vragen aan de Hr. v. Mourik heeft gesteld die eveneens schriftelijk naar zijn genoegen zijn beantwoord. Zegt verder dat voor suiker een hogere waarde is opgenomen dan vroeger. De winst in '74 opgevoerd had voor een deel naar '75 moeten worden gebracht. Voorz. meent dat dit beter niet had kunnen gebeuren. De exploitatie '74 was op het kantje af noodlijdend.

De Hr. C. A. v. d. Brandt afd. Oosterbeek zegt dat de goederenvoorraad van het Bijenhuis een waarde heeft van f 150.000,— elders zijn andere bedragen genoemd. De Hr. v. Mourik. Dat was een geschat bedrag dat voor 20 december was geschat, toen de

voorraadjisten nog niet waren uitgewerkt. De nu gegeven cijfers zijn de juiste.

De Hr. **H. J. R. Matthes** afd. Laren-Blaricum, ziet niet zoveel juiste cijfers. De Hr. v. Mourik licht toe hoe deze cijfers tot stand zijn gekomen. Deze geven een redelijk beeld. Men kan op het moment niet verwachten dat deze cijfers exact zijn. De Hr. **E. Meyberg** afd. Emmen spreekt over de exploitatie van de afd. ver. en zegt dat wij f 12.000,— ziekengeld hebben ontvangen door de ziekte van de Hr. v. d. Weert. Indien wij dit niet hadden ontvangen zouden wij nog f 12.000,— meer schuld hebben gehad. Hoe is dat in de begroting verwerkt. De Hr. v. Mourik: Dit heeft betrekking op het jaar '73-'74. Vraagsteller zal in '74-'75 weer een dergelijk bedrag aan ziekengeld tegen komen. Dit kan niet worden begroot. De Hr. **Meyberg** Als die meevallers wegvallen, hoe wordt dat dan opgevangen, door quotumverhoging? De Hr. v. Mourik. De opvang van verliezen zal nooit zo groot zijn als wij gehoopt hadden. In de nieuwe begroting zijn we uitgegaan van zo reëel mogelijke cijfers. Dit kan door onvoorziene prijsstijgingen (zie de prijsstijging van papier en de kosten van het Groentje) worden doorkruist. Dat kan moeilijk worden voorzien.

De Hr. **P. C. Muntjewerf** H.B.-lid. Ziektekosten zijn geen meevaller. Daar staan kosten van plaatsvervangende personeelsleden tegenover. Als die kracht er wel is komt dat er in meer prestatie uit.

De Hr. **H. Penning** afd. Oegstgeest. In de exploitatierekening komt het er op neer dat het totaal verlies f 2.000,— is. Als suiker wegvalt zal het verlies f 13.000,— zijn. Hr. v. Mourik. Dat is niet geheel juist als gevolg van de quotumverhoging. De Hr. **J. H. Haalboom** afd. Driebergen constateert dat er geen vervanger is aangesteld. De Hr. Pater heeft er gezeten.

De Hr. **H. J. R. Matthes** afd. Laren-Blaricum vraagt hoe het met het ledenaantal staat. De Hr. **Pater**, wnd. secr. dankt voor de medewerking bij de afdracht van het quotum en zegt dat de quotumverhoging vrijwel geen ledenverlies heeft opgeleverd. Momenteel zijn 4800 tot 4900 leden ingeschreven maar er komen nog steeds ledenmeldingen na.

Rapport commissie nazien boeken. Voorz. leest het rapport voor. Het wordt in het maandblad gepubliceerd.

De jaarstukken worden goedgekeurd.

De Hr. **H. Penning** afd. Oegstgeest zegt dank voor de jaarstukken. Constateert dat afd. Handel een nadelig saldo heeft. Je zou verwachten dat handel een batig saldo geeft, dan heeft de ver. er ook nog wat aan.

Voorz. is het daar niet helemaal mee eens. Men is van mening dat deze afd. self-supporting moet zijn. Dat is niet juist. Daar zit een stuk service in. Het Bijenhuis is een hulpdienst en een propaganda voor de ver. Er moest een subsidiepost zijn voor afd. Handel. Universele service is een doelstelling van onze ver. Alle verrichtingen zijn mede dienstbaar aan deze service.

De Hr. **H. Penning** afd. Oegstgeest zou een beter inzicht wensen in de opstelling van de begroting.

Voorz. zegt dit toe. Het blijkt dat de voorlichting toch nog niet duidelijk genoeg is. De Hr. **H. J. R. Matthes** afd. Laren-Blaricum is het met standpunt van de voorz. niet eens. Het lijkt hem noodzakelijk dit standpunt bij de verg. te verifiëren.

Mevr. **W. Feldbrugge** afd. Nietap. De concurrenten adverteren in ons blad.

De Hr. **A. H. Verbeek** afd. Eerbeek zegt dat de groep Veluwe er de vorige maal al op aangedrongen heeft afd. Handel meer rendabel te maken. Heeft men dat

maar naast zich neergelegd? **Voorz.** Er zijn onderdelen die winst opleveren en die weinig opleveren. Er zijn ook kosten die niet te berekenen zijn. Hr. **Verbeek.** Er moet toch een mogelijkheid zijn de rentabiliteit op te voeren.

De Hr. **A. Kok** afd. Beemster, noemt als ideeën voor meer rentabiliteit samenwerking met doe-het-zelf-organisaties en de winkel omvormen tot zelfbedieningswinkel. **Voorz.** Het personeel is volbezet en de winkel loopt niet altijd even hard.

Hr. **Kok.** Als er weinig bezoek komt kan een zelfbedieningswinkel juist lucratief zijn. **Voorz.** Er kan met het Bijenhuis geld worden verdiend en dat moet ook. Dat is een taak van de Hr. Krabbenborg.

De Hr. **W. Nijman** afd. Loenen aan de Vecht zegt niet te vergeten dat het ONS Bijenhuis is, ons eigen bezit. Hij wil de service daar ook niet vergeten en kijkt er graag eens even rond.

Juffr. **E. S. C. Jasperse** afd. Bunnik. Er moet een zit-hoekje komen. De Hr. **J. E. Kleinmeijer** afd. Oosterbeek is voor kasten en broedkamers in bouwpakket.

Voorz. Die gedachte is reeds in studie. De Hr. **B. W. J. v. Willigen** afd. Heerde zegt dat men in de eigen afdeling al met bouwpakketten bezig is en dat loopt goed. De Hr. **Vaders** afd. Utrecht wil een splitsing tot stand brengen in interne en externe handel. Hr. v. Mourik: Niet zo eenvoudig en wat is intern en wat is extern. Hr. **Vaders** Intern is verkoop aan eigen leden, extern verkoop naar buiten b.v. delicatessen. Hr. v. Mourik. Het grootste deel is dan intern. Extern is maar een klein percentage. Ik zie daar niet veel in. De Hr. **S. Aardema** afd. de Wouden. De bouwpakketten zijn al eerder naar voren gebracht. Waarom is dit zo laat.

De Hr. **N. A. Daalder** afd. Beemster is voor loskoppeling van de afd. Vereniging en Handel en wil Handel onderbrengen in een stichting. **Voorz.** Een stichting mag geen winst maken. De Hr. **H. J. R. Matthes** afd. Laren-Blaricum vraagt in hoeverre er een echo is of wij door moeten gaan met afd. Handel.

De Hr. **J. A. Brouwer** afd. Dieren geeft de verzekering dat de concurrenten het voetspoor van Wageningen volgen. Als Handel wegvalt is het hek van de dam (applaus)

De Hr. **H. J. R. Matthes** afd. Laren-Blaricum is tegen (applaus).

Vijf afdelingen blijken bij handopsteken voor opheffing te zijn. De Hr. **A. H. Verbeek** afd. Eerbeek zegt dat deze controle niet geldig is. Het is geen agenda-punt.

De Hr. **S. Aardema** afd. de Wouden. Er zijn winst- en verliesposten. Welke zijn de verliesposten? Hr. **C. Pater** wnd. secretaris. Bij bestellingen tot f 25,— wordt een bijdrage in de kosten gevraagd. Het zit in de kleine postjes. Buit de mogelijkheid van grote bestellingen uit.

De Hr. **S. A. Aardema** afd. de Wouden. Kasten maken is niet rendabel. Hr. Pater. Dat is nu nog niet te bezien. We onderzoeken de mogelijkheden van bouwpakketten.

De Hr. **H. J. R. Matthes** afd. Laren-Blaricum. De begroting van de accountantskosten is veel te laag. **Voorz.** leest een brief van de Hr. v. Mourik voor. Deze zegt dat men geen ongelijkwaardige grootheden moet vergelijken, vereniging enerzijds en verzekering, handel, suiker enz. anderzijds.

De Hr. **H. Penning** afd. Oegstgeest wil de begroting wel accepteren maar verwacht volgend jaar wat hij noemt een „concernbegroting”. **Voorz.** We zullen dat in overweging nemen.

Hierop wordt de begroting goedgekeurd.

wordt vervolgd.

OBSERVATIEKAST II

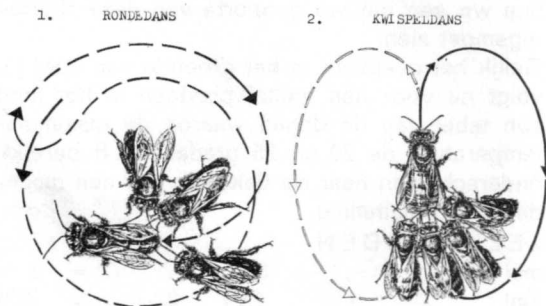
De observatiekast als object voor waarneming en studie

Een der mooiste aspecten zien we na het inhangen van een paar ramen (zonder moer), waarbij het bovenraam broed in alle stadia moet bevatten. Van het gehele proces, bouw van redcellen, het uitkomen van de jonge moer en haar bruidsvlucht, kunnen we dan getuige zijn. We moeten echter wel bedenken, dat er darren „in de lucht” moeten zijn, dat het volk in zo'n kastje ook kan zwermen (dus tijdig doppen breken) en dat we de observatiekast tot aan het moment, dat de moer aan de leg is, niet verplaatsen.

Een aardigheidje is het toevoegen van een onschadelijke kleurstof aan de voeding (suikerwater), waardoor het mogelijk is te zien waar de bijen hun voedsel opslaan; maken we te voren een aantal gesloten voorraadcellen open, bijv. in de vorm van een kruis of cirkel, dan zien we even later dit figuur in de toegediende kleurstof ontstaan. Aldus kunnen we onze bijen complete letters en figuren laten maken.

Sinds de ontdekking van de betekenis der bijendans door Prof. Dr. K. von Frisch (van hem zijn ook de afgebeelde tekeningen), is het bestuderen hiervan een grote attractie geworden voor de moderne natuurliefhebber. Volledigheidshalve volgt hier nog een beschrijving dezer dansen met hun betekenis.

De rondedans (schets 1).

De gevonden drachtbron bevindt zich in de direkte omgeving, tot circa 100 m van de bijenkast. De drie meedansende bijen nemen met hun tasters de specifieke geur van de gevonden

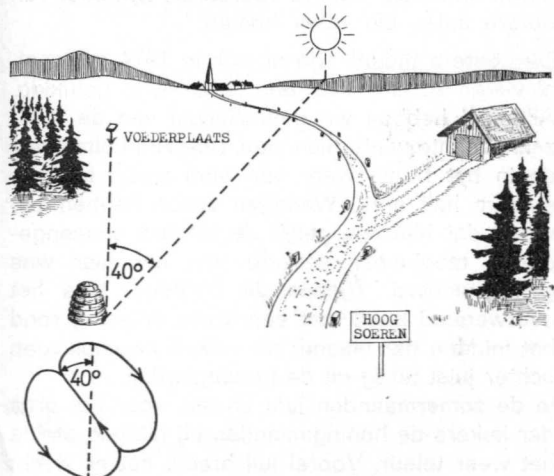
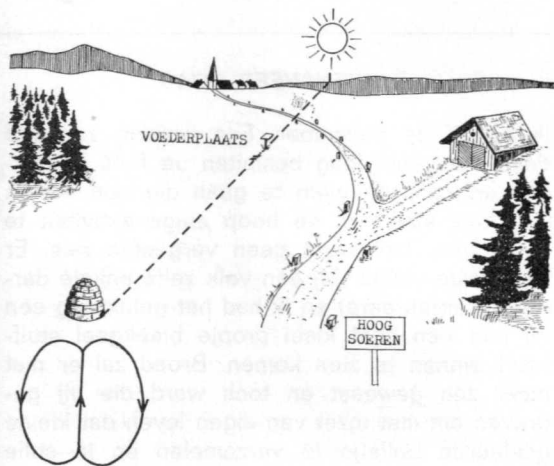
bloemsoort waar, die aanwezig is in het haarkleed van de danseres.

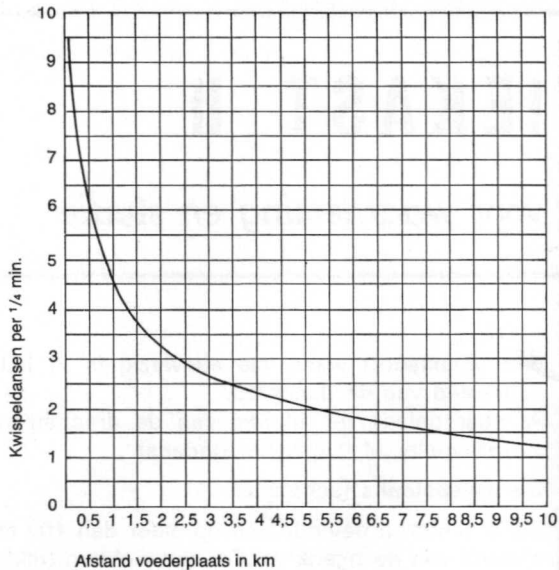
Al naar gelang de rijkdom van de drachtbron wordt sneller of langzamer gedanst.

De kwispeldans (schets 2)

De drachtbron bevindt zich op meer dan 100 m afstand van de bijenkast. De dansrichting (middellijn van de kwispeldans) geeft de hoek aan, die gelegen is tussen de lijnen **bijenkast-zon** en **bijenkast-drachtbron**. (schets 3).

Met het verlopen van de zonnestand wijzigt zich de hoek en daarmee de dansrichting; ter

verduidelijking worden hier de vier hoofddansrichtingen aangegeven;

- ↑ drachtbron ligt in de richting van de zon;
- drachtbron ligt 90° rechts van de zon;
- ← drachtbron ligt 90° links van de zon;
- ↓ drachtbron ligt zonafwaarts.

Het aantal malen, dat de middellijn in een bepaalde tijdseenheid wordt doorlopen, geeft de afstand aan naar de drachtbron, hetgeen in schets 4 grafisch wordt weergegeven; voorbeeld: bij een afstand van 100 m doorlopen de bijen de middellijn van de dansfiguur in een kwart minuut 9 tot 10 keer; bij 500 m rond 6 keer; bij 1000 m 4 tot 5 keer, bij 5000 m 2 keer en bij 10.000 m ruim 1 keer.

De lezer schrijft

BIJEN/WEER 1974

Ik schrijf 24 november. Een waterig zonnetje deed me vanmiddag besluiten de fiets te pakken en naar de bijen te gaan die een 10 km van huis staan, in de hoop enige activiteit te bespeuren. Het werd geen vergeefse reis. Er was enige vlucht (bij één volk zelfs enkele daren, waarvan akte) en ik had het geluk nog een bij met een heel klein propje bleekgeel stuifmeel binnen te zien komen. Broed zal er niet meer zijn geweest en toch werd die bij gedreven om met inzet van eigen leven dat kleine gekleurde bolletje te verzamelen en in stille triomf mee naar huis te voeren als symbool van betere tijden die zeker komen.

Dit „betere tijden” zijn er ook in 1974 geweest, al vielen ze niet voor een ieder even gelukkig. Allemaal hebben we geprofiteerd van de zeldzaam zachte wintermaanden, hetgeen culmineerde in het fraaie weer van eind maart tot omstreeks half april. Weinigen zullen hebben bevroed dat hiermee gelijk de langste aaneengesloten mooi-weer periode van het jaar was gekonsumeerd. Tijdens de fruitbloei was het overwegend koud met een korte opleving rond het midden der maand; de volken kwamen toen echter juist terug uit de boomgaarden.

In de zomermaanden juni en juli, voor het gros der imkers de honingmaanden bij uitstek, stelde het weer teleur. Vooral juli bracht het er slecht

vanaf met een gemiddelde landelijke maximumtemperatuur die 2½ graad beneden de normale waarde lag.

Ook de maanden augustus en september staan geboekstaafd als te koud, hetgeen in augustus hoofdzakelijk is veroorzaakt door de lage nachtelijke minima; geen der overige maanden leverde ons nl. zo veel goede vliegdagen op.

In dit verband vind ik het een groot gemis dat al ettelijke jaren de rubriek „Oogst en dracht” is vervallen. In combinatie met de weerkundige cijfers kan deze rubriek een goed totaalbeeld geven van de verschillen in de bloei-data van dezelfde drachtplanten en wat er bij de bekende weersomstandigheden is geogst. Wellicht kunnen we een nieuwe geboorte van deze rubriek tegemoet zien.

Gelijk het overzicht in het groentje van april j.l. volgt nu voor een aantal plaatsen in het land een tabel van de dagen waarop de maximumtemperatuur de 20 cq 25 graden heeft bereikt, onderscheiden naar de dekaden met een maandelijks totaalstelling.

LEEUWARDEN

mei	.	3	.	= 3
juni	1	4(2)	2	= 7(2)
juli	1	.	1	= 2
augustus	5	4	10(3)	= 19(3)
september	1	4	.	= 5

36(5)

SCHIPHOL

mei	.	3	.	= 3
juni	2	6(1)	5(1)	= 13(2)
juli	4	1	2	= 7
augustus	6	5	9(2)	= 20(2)
september	.	5	.	= 5
				<hr/>
				48(4)

VLISSINGEN

mei	.	2	.	= 2
juni	1	4	4	= 9
juli	2	.	2	= 4
augustus	2	5(1)	6	= 13(1)
september	.	2	.	= 2
				<hr/>
				30(1)

DEDEMSVAART

mei	.	4	1	= 5
juni	2	5(3)	6	= 13(3)
juli	2	.	3	= 5
augustus	6	5(3)	10(3)	= 21(6)
september	1	4	.	= 5
				<hr/>
				49(9)

ANDEL

mei	.	5	3	= 8
juni	2	7(3)	7(2)	= 16(5)
juli	5	4	8	= 17
augustus	8	8(3)	9(3)	= 25(6)
september	1	6	.	= 7
				<hr/>
				73(11)

VENLO

mei	.	5(1)	3	= 8(1)
juni	3	6(3)	7(3)	= 16(6)
juli	4	6	7(1)	= 17(1)
augustus	7	8(3)	10(3)	= 25(6)
september	2	7(1)	.	= 9(1)
				<hr/>
				75(15)

Uit de lage score goede vliegdagen die in de kustprovincies is behaald blijkt duidelijk de overheersende rol die de zgn. westcirculatie heeft gespeeld.

Vermeldenswaard is verder de zware nachtvorst in de nacht van 30 mei, die plaatselijk grote schade aan gewassen toebrengt, en in lichtere mate in de nacht van 5 juni.

Voor de ons nog resterende heidegebieden zien we hoofdzakelijk een hoeveelheid neerslag boven normaal voor de maanden mei t/m aug.

J. A. Zoet,
Nieuw Vennepe

Voorlichting voor Beginners.

Als oude imker lees je dat natuurlijk ook wel, maar de voorlichter doet je wel eens naar je hoofd grijpen en net als nu naar de pen want er worden dingen gezegd die minder juist zijn.

Voorwaarde voor het voortleven van een volk is nummer één, is er nog voldoende voedsel en vooral zit de tros WAAR dat voedsel zit. Door het naar één kant trekken gaat nogal eens een volk verloren.

In februari al even opletten en een borstplaat opleggen op de plaats waar de tros zit.

Dan een bultbroederig volk verenigen staat er onder C. Dat is heel gevaarlijk want de kans is groot dat het goede volk ook verkeerd wordt omdat de eierleggende werksters doorgaan met eierleggen. Een betrouwbaar middel is het laten afvliegen, de eierleggende werksters blijven dan achter.

EVENTUEEL schoonmaken bodem. Niet eventueel, het **MOET**. De wasmul moet verwijderd worden. Bij spaarkasten met vlakke bodem niet nodig...? Kom nou heer van Willegen. Kent U ook kasten die geen vlakke bodem hebben?

Ik had indertijd 46 Simplexkasten en 1 reserve bodem voor schoonmaken in voorjaar waarbij je de hele broedkamer zo kon overzetten. Geen warmteverlies zoals bij een spaarkast waar je alle ramen moet uitnemen om de bodem schoon te kunnen maken. Op de voorste helft van bodem slepen de bijen de afgeknagde wasdekseltje er wel uit, maar de achterhelft en de hoekjes blijft liggen.

Naast boogkorven en kasten zette mijn leermeester zo'n 60-70 korfvolken op in het voorjaar tilde hij de korven op en met veger en blik verzamelde ik de wasmul in een emmer.

Bij dit werkje vonden we eenmaal een wasbobbeltje op de plank. Wat was dat nu? Het was een muis die geheel met was was ingemetseld. Over zindelijkheid gesproken.

Leeuwarden.

Tj. Stienstra.

ONZE IMKERSAGENDA

Zaterdag 24 mei. Bijenmarkt te Purmerend op het veilingterrein B.P. en O. Kaaimanweg 1, aanvang 10 uur.

Zaterdag 14 juni. Bijenmarkt Paterswolde. Zie de uitvoerige mededelingen elders in dit nummer.

Zaterdag 20 september. 9de Honing- en Bijenmarkt te Ugchelen.

Koninginneteelt in moergoede volken

OVERLARVEN

Wanneer men uit een open moerdop de koninginnelarve haalt en daarvoor in de plaats een ééndags werksterlarve van een uitgezocht teeltvolk legt, dan spreekt men van overlarven.

Dit gebeurt met behulp van een larfnaald, die men gemakkelijk zelf kan maken. Hiervoor neemt men 1 mm dik gegalvaniseerd ijzerdraad (geen koperdraad waarvan de zouten giftig zijn) en hamert vervolgens het ene uiteinde tot een 3 à 4 mm. breedte uit. Met een schaar knipt men de scherpe kanten af en buigt het afgeplatte gedeelte een klein eindje omhoog, zodat het de vorm van een lepeltje krijgt, waarop de larve komt te liggen. Het andere uiteinde duwt men in het merg van een vlierhouten stokje van gewenste dikte, zodat het geheel gemakkelijk hanteerbaar is. Van deze larfnaalden maakt men 4 tot 5 stuks, zodat men keuze heeft. De beginner wordt aangeraden eerst te oefenen met het overlarven. Hiertoe snijdt men uit een broedraam een stuk raat van ongeveer 5 cm. lengte, met larven, die verschillende leeftijden hebben. Het liefst neme men oude raat, omdat die meer stabiliteit en vastheid heeft. Ook kan men belegde darreraat nemen, die onder alle omstandigheden toch opgeruimd wordt.

Met een dun scherp mes, dat even is opgewarmd, snijdt men de cellen aan één zijde tot op de helft af, zodat de larven gemakkelijk bereikbaar zijn. Men licht nu voorzichtig met de larfnaald de larve uit de cel van af de rug zijde (convex) zonder tegen de afgekorte celkanten te stoten. De kleine larve legt men nu terug in dezelfde cel en op dezelfde plaats, die zij eerst had. Zo oefent men verschillende malen, waarbij men eerst de grootste larven neemt en dan steeds kleinere. Nadat men een 20 tal malen op deze wijze de larven uit de cel heeft gelicht en weer op dezelfde plaats en positie heeft gelegd, wordt men geacht voldoende vaardigheid te hebben in het overlarven.

Leeftijd van de larve: Omdat de overlarving de basis vormt van de koninginneteelt en van wezenlijk belang is, moet men de juiste leeftijd naar grootte kunnen beoordelen. Het beste

leert men dit, door in het midden van een willekeurig broednest een mooi uitgebouwde werksteraat te plaatsen, die spoedig door de koningin belegd wordt. Na een dag of vier bevinden zich hierin 1-dags-larfjes, waarvan men de groei gedurende een paar dagen volgt. Zo leert men wanneer de larf 1, 1½, of 2 dagen oud is.

Plaats van uitvoering: Het overlarven moet altijd binnenshuis plaats hebben. Gedurende de zonnige zomerdagen is de luchtvochtigheid meestal hoog genoeg. Maar moet het werk gedaan worden, onafhankelijk van het weer, dan moet de vereiste vochtigheidsgraad (70 à 80%) alsmede de juiste temperatuur 27-30 gr. C. in stand gehouden worden door een kacheltje of gasfornuis, waarop een keteltje met warm water aan de kook wordt gehouden. Bij het overlarven van een groot aantal cellen is het nodig de raat te bedekken met een in warm water gedoopte en daarna uitgewrongen doek, zodat het voedersap in de cellen niet uitdroogt, hetgeen bij droog weer zeer snel gebeurt. Verder vermijdt men directe zonnestrallen die voor de larven dodelijk zijn.

De uitvoering zelf: De larve wordt nu overgebracht in de open zwermcellen, die men van te voren verzameld heeft. In het voorjaar zijn deze in voldoende mate te krijgen, van elk volk, dat zich op zwermen voorbereidt. Zowel gesloten als open moerdoppen worden met een lancetvormig spits mes (sektie mes) wigvormig uitgesneden. In de warme kamer worden de doppen op maat bijgesneden en op teeltdoppen met een weinig vloeibaar was vastgemaakt. Wat de gesloten doppen betreft, deze worden overlans aan de bovenkant opengesneden, de pop er uit gehaald en op maat ca. 1 cm. afgekort, waarna ze op de teeltdoppen weer worden vastgewast. Aangezien in de gesloten moerdoppen zich nog popresten kunnen bevinden is het aan te raden deze, voorzien van een druppel honing, eerst door de bijen te laten schoon likken, waarna zij voorzien van Koninginnesap gereed zijn voor de overlarving.

Zou men niet voldoende moerdoppen hebben, dan laat men het ontbrekende aantal door een moerloos gemaakt volk bijmaken. Dit is een kwestie van slechts enkele dagen. De gereed-

gemaakte moerdoppen, voorzien van een weinig koninginnesap worden nu belegd met jonge één tot anderhalve dag oude larfjes van het uitgekozen volk, waarvan men koninginnen wil telen. Uit dit volk licht men een raam, waarin zich behalve eitjes ook zeer jonge larfjes bevinden. Met een scherp mes, dat even is opgewarmd, worden de cellen zo kort mogelijk afgesneden.

In de ene hand houdt men de moerdop en met de andere, voorzien van de larfnaald, neemt men eerst de aanwezige larf weg. Uit de ingekorte cel wordt nu een anderhalve dag oud larfje voorzichtig in het voedersap van de moerdop gelegd en wel zodanig dat zij op dezelfde plaats komt te liggen als zij eerst had in de werkstercel. Bij het overlarven is het van belang dat men larfjes neemt van dezelfde leeftijd. Zou hierin verschil bestaan, dan geven de bijen de voorkeur aan de oudste larven.

Nadat de overlarving heeft plaats gehad worden de doppen in het teeltraam geplaatst en wel zodanig dat er voldoende ruimte tussen de doppen onderling overblijft om naderhand deze in een arrestkooitje te kunnen plaatsen alvorens de moeder geboren wordt.

Oorzaken van mislukking. Het overlarven van zwermcellen mislukt zelden. Zou dit evenwel toch gebeuren, dan ligt de oorzaak in een te lage temperatuur; of wel de larve werd bij de overplaatsing te veel afgekoeld, of wel de temperatuur van het koninginnesap was zo laag gedaald dat de larve stierf. Tenslotte kan het ook voorkomen, dat de imker een gesloten moerdop onder het moerrooster in het moergoede volk niet heeft opgemerkt. In dat geval vernietigen de bijen alle toegevoegde moerdoppen onvoorwaardelijk.

Voorwaarden waaronder de bijen zwermcellen uitbouwen.

Wanneer een volk zich op het zwermen voorbereidt zetten de bijen zwermcellen aan in verschillende aantallen, zelden minder dan 4 of meer dan 30 stuks. Van oudsher huldigt men de opvatting dat koninginnen ontstaan uit zwermcellen, de beste en levenskrachtigste zijn. En dit is volkomen juist. Immers het volk bevindt zich op het hoogtepunt van zijn ontwikkeling, de talrijke voedsterbijen zonderen door middel van hun kopklieren overvloedig voedersappen af waarmede zij de jonge larven voeden. Vers stuifmeel en nectar worden van buiten aangevoerd. Deze gelukkige omstandigheden alsmede de volkomen harmonie geven de beste vooruitzichten voor het ontstaan van goede levenskrachtige koninginnen.

A. De teelt in volken die zich op het zwermen voorbereiden.

Zodra men een volk heeft dat zich op het zwermen voorbereidt en dus een groot aantal doppen heeft uitgebouwd, worden alle doppen, zowel open als gesloten, waarin zich larven of poppen bevinden, uitgesneden. Van alle ramen worden de bijen met een veer of borstel verwijderd, zodat geen enkele moerdop wordt overgeslagen. Zou dit wel het geval zijn dan kan één enkele overgeslagen moerdop de teelt doen mislukken. Daar het nagaan van alle broedramen veel tijd in beslag neemt, worden de uitgesneden moerdoppen één voor één naar gelang men ze uitsnijdt in een afsluitbaar doosje gelegd zodat zij niet afkoelen.

Daarna worden de doppen in een afgesloten ruimte schoongemaakt en met was op de teeldoppen vastgehecht. Vervolgens heeft de overlarving uit het teeltvolk plaats. De doppen, gemonteerd in het teeltraam, plaatst men terug in hetzelfde volk en midden in het broednest, waarna de zwermvliegende bijen onmiddellijk bezit nemen van de doppen en deze verder uitbouwen. Twee of drie dagen later onderzoekt men de broedramen opnieuw en snijdt vervolgens alle nieuw aangezette doppen uit. In de regel zijn dit er maar enkele. De zevende dag na de overlarving worden de teeldoppen gekooid. Een of twee dagen daarna lopen de moeren uit. Men heeft nu de keuze uit:

1. Het volk te laten zwermen door één moeder in het volk te laten lopen;
2. tijdens de tweede inspectie op moerdoppen het volk moederloos te maken; en
3. een aflegger te maken.

In de laatste beide gevallen zwermt het volk dus niet.

De methode om koninginnen te telen van een volk dat zich op zwermen voorbereidt is de beste die men zich kan indenken. Immers de werkmethode is eenvoudig en eist niet veel tijd noch speciale voorzieningen. In de meeste gevallen heeft de imker geen groot nut van een moedervolk dat zich op zwermen voorbereidt.

Maar gebruikt men haar om reeds aangezette voor overlarving gebruikte moerdoppen te laten uitbouwen, dan heeft men daarvan het meest denkbare profijt getrokken. De zwermtijd is echter van korte duur. De vraag is nu, hoe gaat de teelt verder na deze periode? Er zijn twee mogelijkheden: De teelt in moergoede volken of in moederloze.

B. De teelt in moergoede volken.

We gaan uit van een volk met twee broed-

kamers. Dit behoeft beslist niet tot het best bevolkte van de bijenstand te behoren. Voorwaarde is dat het geen zwermneigingen meer heeft. De beide broedkamers worden nu door een moerrooster gescheiden en in de bovenkamer plaatsen we twee broedramen voorzien van open en gesloten broed, die we uit de onderbak halen en laten tevens een open ruimte vrij om naderhand tussen de twee broedramen het teeltraam te kunnen plaatsen, voorzien van overgelarfd moerdoppen.

Algemeen wordt in de bijenliteratuur de mening verkondigd, dat de bijen zich door de scheiding van het moerrooster in de bovenbak moerloos voelen en dat dit de oorzaak is van het aanzetten van moerdoppen. Volgens de schrijver is dit niet juist, want zou dit wel het geval zijn, waarom wachten zij dan vier tot vijf dagen voordat zij daaraan beginnen en waarom is het aantal zo gering (zelden meer dan drie) terwijl juist in een moerloos volk het aantal veel groter is en zij reeds na één dag van moerloosheid worden aangezet?

De oorzaak ligt veeleer in de **spreiding van het broednest** wat de bijen willen herstellen en vandaar het geringe aantal moerdoppen. Zonder speciale maatregelen kan de imker dit systeem niet met succes voor de teelt toepassen. Zelfs wanneer hij 5 tot 10 zelf gemaakte moerdoppen, voorzien van voedersap en larven in het afgeschermd broednest zou plaatsen dan zullen de bijen met grote zekerheid geen enkele dop aannemen. Daarentegen wanneer men van een moerloos volk de doppen neemt, die deze bijen zelf hebben aangezet, voorzien van voedersap en larven en deze open en gedeeltelijk uitgebouwde moerdoppen in en door een moerrooster gescheiden bovenbak plaatst tussen twee ramen met broed, dan wordt elke dop onmiddellijk aangenomen. Terwijl de bijen in een door een moerrooster gescheiden bovenbak niet bereid zijn om moerdoppen aan te zetten weigeren zij daarentegen nooit de moerdoppen aan te nemen die door een ander volk zijn voorbereid en ten dele zijn uitgebouwd.

Van deze omstandigheid maakt de imker nu gebruik om ook na de zwermtijd in een moergoed volk koninginnen te kweken. Het enige nadeel is dat het aantal moerdoppen beperkter is nl. niet meer dan 10 tot 12 per serie d.i. slechts de helft van de onder A genoemde methode. Zonder dat zij in dit geval speciale celbouwers zijn, verzorgen de bijen de vreemde moerdoppen op dezelfde wijze als hun eigen broed. De larven worden rijkelijk gevoed en de moerdoppen worden even groot en prachtig uitgebouwd alsof het zwermcellen waren.

Een imker, die op dit gebied geen ervaring heeft

zal van mening zijn, dat zodra de moerdoppen gesloten zijn, het volk gaat zwermen. Dit is echter niet geval. De schrijver heeft gedurende meer dan tien jaar elk seizoen 800 tot 900 stuks moerdoppen laten uitbouwen in door moerroosters gescheiden moergoede volken en daarbij heeft het zwermen zich tot slechts 5% beperkt. Natuurlijk kan het voorkomen, dat een dergelijk volk gaat zwermen, maar dit ligt dan niet aan de methode, doch veeleer aan de omstandigheid dat men het sterkste volk koos dat reeds zwermneigingen had danwel slechte drachtverhoudingen of weersomstandigheden.

C. De teelt in moergoede volken.

Voor deze teelt kieze men bij voorkeur een z.g. vleesvolk, waarvan de honing onmiddellijk wordt omgezet in bijen. Een dergelijk volk heeft dus geen oogstbaar honingoverschot, maar wel veel bijen. Het zijn voor de koninginneteelt vooral de jonge voedsterbijen die onontbeerlijk zijn. Beschikt men niet over een dergelijk vleesvolk, dan is elk ander volk hiervoor te gebruiken door dit te versterken met enkele ramen uitlopend broed, die men van een ander volk neemt. Daarnaast is de aanwezigheid van stuifmeel voorraad eveneens noodzakelijk. Nadat het volk moerloos gemaakt is kan men een keuze maken uit twee methoden:

1. Men past de bekende boogsnede-methode toe en verwijdert vervolgens alle raten waarin zich larven bevinden, zodat de bijen slechts op één raam doppen kunnen aanzetten. Vervolgens ontnemen we het volk een aantal raten en wel zodanig, dat het zich eng behuisd voelt, hetgeen het moerloze volk in een prima conditie brengt om een groot aantal cellen te kunnen uitbouwen. Na een paar dagen worden alle aangezette en belegde doppen uitgebrouwen, met was op teeldoppen vastgehecht, op de gebruikelijke wijze overgelarfd, waarna zij gemonteerd in een teeltraam midden in het broednest van het moerloze volk worden teruggeplaatst voor de verdere uitbouw.

2. Een andere methode is die, waarbij men uitsluitend gebruik maakt van zelfgemaakte moerdoppen (zie hiervoor de beschrijving). Ook in dit geval verwijdert men alle open broed en verkleine men het broednest.

Deze zelfgemaakte teeldoppen worden nu rechtstreeks van één- tot anderhalve-dagslarven uit het teeltvolk voorzien. Aangezien het volk moerloos is nemen zij alle cellen waarin zich jonge larven bevinden aan, zonder dat dat deze voorbereid zijn. De hoeveelheid voedersap die automatisch met het overlarven uit het teeltvolk wordt meegenomen is voldoende voor de moerloze bijen om ze verder van voedersappen te voorzien. De uitvoering moet in snel

durende een paar dagen in leven houden door haar te bewaren in een kooitje voorzien van een 20-tal bijen met voer. Dit kooitje te plaatsen boven in de bak van een sterk volk. Om de andere dag moeten de vergezellende bijen vervangen worden door nieuwe. Als extra toevoeging van het voederdeeg hebben de bijen bovendien water, honing en stuifmeel nodig.

Het merken van de koningin. De beste tijd om een koningin te merken is wanneer zij juist uit de moerdop is gekropen en slechts een uur oud is. Zij is dan niet zo levendig en laat zich gemakkelijk behandelen. Voordat men de koningin merkt bestudeert men haar vleugels of deze goed ontwikkeld zijn. Het eenvoudigste is haar tegen een vensterruit te laten oplopen. Is er iets met de vleugels niet in orde, dan kan zij niet vliegen en dus niet bevrucht worden.

Het merken heeft dan plaats met de bekende staniolplaatjes. Het merken van de koningin heeft vele voordelen :

1. Bij stille moerswisseling kan men dit met zekerheid vast stellen.
2. Zou een volkje uit een bevruchtungskastje gaan zwermen, dan kan men aan de hand van de gemerkte en genummerde koningin weten in welk kastje zij thuis hoort. Vooral bij de teelt in het groot, waarbij men 50 tot zelfs 100 bevruchtungskastjes heeft staan is dit van groot belang.

Defecten en ziektes bij koninginnen. In elke serie geteelde koninginnen komen verschillen voor, sommigen zijn klein, andere groot of normaal. De grootte wordt bepaald door de lengte van de gesloten moerdoppen. Kleine doppen worden vernietigd, omdat kleine koninginnen meestal verdwijnen bij de paringsvluchten.

In een bijenvolk heerst een natuurlijke keuze, zodat de zwakke geen overlevingskansen hebben. De koninginneteler moet eveneens volgens deze principes handelen. Sommigen koninginnen hebben een plomp en samengedrongen achterlijf. Deze worden als waardeloos uitgesorteerd.

Soms kan één pootje verlamd zijn en de koningin sleept zich daarmee voort als zij loopt.

Dit gebrek heeft tot gevolg dat zij geen eitjes kan leggen op de bodem van de cel maar aan de zijkant. Dergelijke eitjes worden door de werksters verwijderd. Beschadigingen aan vleugels komen veelvuldig voor wanneer de temperatuur de laatste twee dagen voor de geboorte te laag was. Eén vleugel of beide zijn dan verschrompeld of stompjes geworden, zodat de koningin niet kan vliegen. Dit is gemakkelijk te constateren wanneer men de koningin tegen een vensterruit laat vliegen.

Verder kunnen ziekten voorkomen die men eveneens terug vindt bij werksters en darren. Parasieten in ademhalingsorganen, nosema-infecties en wormen in de geslachtsorganen zijn alle dodelijk of leiden tot steriliteit dan wel verminderde eierproductie. Tot de inwendige ziekten rekent men op steentjes lijkende vormingen in de darmen en in urinekanalen. Verder verstoppingen van de punt van de endeldarm. De koningin is niet in staat eieren te leggen.

Tot de psychische storingen behoren : Catalepsie of schrikstijfheid. Dit openbaart zich bij een uiterlijk normaal uitziende koningin, doch vangt men haar op een raat, dan wordt zij plotseling stokstijf alsof zij dood is. Hermafrodite individuen, die zowel mannelijk als vrouwelijk zijn, zijn eigenaardige afwijkingen die in de bijenstaat voorkomen. Deze ontstaan door verkeerde samenstelling van het voedsel, zodat overgangsvormen ontstaan tussen koningin en werkster. In de vaktaal spreekt men van „noodkoninginnen”. Jonge koninginnen produceren soms darrebroed in het begin van hun legperiode. Dit kan zijn oorzaak hebben in een schokwerking of verlamming van fijne spierbundels in de uitgang van de zaadblaas. Dit verschijnsel is meestal van tijdelijke aard. Een voor koninginnen typisch ouderdomsverschijnsel is de opeenhoping van sperma in de zaadblaas.

Gevolg : slechte eierproductie. Aangezien verschillende voortplantingsorganen eerst elk voor zichzelf worden aangelegd en pas daarna tot een geheel samengroeien kunnen zij de oorzaak zijn van misvormingen, zoals massieve of rudimentaire eileiders of wel gebrek aan verbindingen met de eierstokken. De koningin kan verder aangetast worden door nosema, bacterie infecties en virus besmettingen. De kleine bijenluis (*Braula Coeca*) hecht zich gaarne aan koninginnen. In groot aantal zijn zij bezwaarlijk voor de bewegingen van de koningin. Zij is geen bloedzuiger maar leeft van voedersap of honing.

De voortplantingsorganen van de koningin zijn zeer gecompliceerd gebouwd. Een koningin die te weinig spermavoorraad heeft wordt al gauw darrebroedig. Totaal onvermogen om eieren te leggen hangt nauw samen met het geslachtsorgaan van de dar, dat is blijven zitten of doordat het sperma tot een draad verhardt, waardoor het de ingangen verspert. Ten slotte de verstopping van de eileiders door de versperring van de kanalen. De zaadmassa droogt in en kan door de koningin niet afgevoerd worden via de eileiders. Van buiten ziet het er alle maal normaal uit, maar de koningin is niet in staat eieren te produceren.

(wordt vervolgd)

AFDELINGSNIEUWS

Noordelijke Bijenmarkt op zaterdag 14 juni 1975 te Eelde Paterswolde

op het parkeerterrein van het Onderwijscentrum voor Land- en Tuinbouw te Paterswolde.
Opening van de markt: 8 uur v.m.
Aanvoer volken vanaf 7 uur v.m.

Markt voor aankoop en verkoop van bijenvolken, honing en nieuwe en gebruikte imkersartikelen. Voor een passende omlijsting wordt gezorgd o.m. door demonstratie korfvlechten en klompenmaken. In het schoolgebouw wordt een doorlopende voorstelling van kleurendia's gegeven. In de kantine zijn frisdranken en dergelijke verkrijgbaar.

Wilt U zorgen voor een grote aanvoer van volken in korven en kasten? Mede door cursussen is er een grote vraag naar bijenvolken. De volken kunnen zo worden geplaatst dat het publiek geen last heeft van rondvliegende bijen. Voor de aanvoer van het grootste aantal volken, het beste korfvolk en het beste kastvolk worden prijzen beschikbaar gesteld.

Honing moet worden aangevoerd in per partij gelijke omnia-flacons, afgesloten met een verenigingsdeksel en voorzien van etiket. Iedere partij wordt steeksproefsgewijs gecontroleerd. De minimum verkoopprijs hebben we gesteld op f 4,— per 450 gram incl. pot. Alleen van tevoren ingeleverde en gekeurde honing mag ten verkoop worden aangeboden.

Deze noordelijke bijenmarkt kan alleen slagen door uw aller medewerking. Wanneer u iets gaat aanvoeren — waaraan geen kosten zijn verbonden — wilt U dan een berichtje sturen aan J. F. Smit, Landsteinerweg 14 Eelde, tel. 05907-2668! U ontvangt dan van ons nadere informatie, zodat U weet hoe U het best kunt handelen.

Voer vooral bijenvolken aan en bezoek de noordelijke bijenmarkt met familie en vrienden op zaterdag 14 juni 1975 in Eelde-Paterswolde.

J. F. Smit

AFD. BUNNIK-HOUTEN

Met succes werden afgesloten de strovlechtscurssussen in Houten, Everdingen, Barneveld, Bunnik, Utrecht en Wijk bij Duurstede.

De Heidewerkweek in mei is geheel volgeboekt en de voorbereidingen voor deelname aan de Jaarbeurstonstelling in de laatste week van mei zijn in volle gang. In april konden weer 3 nieuwe leden worden ingeschreven.

C.P.

AFD. BEEMSTER

Onze afd. hield haar jaarvergadering op 13 maart j.l. te Purmerend. Waren eerst de zakelijke agendapunten behandeld, waaronder voorstel Hoofdbestuur tot verhoging van het quotum tot f 22,50 wat de goedkeuring van de vergadering kreeg, hierna kwamen vele suggesties naar voren. B.v. gezamenlijk bezoeken van de bijenmarkt te Driebergen en het Bijenpark Amsterdam, vaststellen van de bijenmarkt te Purmerend, bezoek aan Ambrosiushoeve, gezamenlijk reizen naar het koolzaad en voorts suggesties voor het beleid van het Hoofdbestuur, die er zo mogelijk toe kunnen bijdragen om de moeilijkheden van de vereniging en hiermede ook van de imkers in den lande in de toekomst te kunnen opvangen. Deze suggesties zullen aan het Hoofdbestuur worden voorgelgd.

AFDELING ZUID-OOST BRABANT

Het is geruime tijd geleden dat u in deze rubriek geïnformeerd werd over de afdeling Zuid-Oost Brabant (Eindhoven e.o.), maar u mag daaruit niet concluderen dat de afdeling is ingeslapen. Integendeel, ze bruijst van activiteiten en groeit in enthousiaste leden; het bestuur heeft zich ten doel gesteld om binnen een paar jaar weer op honderd leden te komen! Eerst dan is er voldoende basis voor continuïteit van de geplande activiteiten, waaronder de stichting van een proef-bijenstand! En deze groei beoogt de afdeling niet ten koste van haar omringende bijenteeltverenigingen, waarmede ze integendeel graag samen wil werken ter bevordering van de bijenteelt in het gewest, maar door vergroting van het aantal imkers in de regio waar voldoende dracht beschikbaar is.

Sinds kort beschikt de afdeling over een eigen (gedrukt!) bulletin teneinde de leden van alle locale bijennieuws op de hoogte te stellen. De in oktober j.l. afgesloten beginnerscursus onder de inspirerende leiding van de heer F. Meijs telde twintig geslaagden, inmiddels is een nieuwe beginnerscursus gestart met veertig deelnemers (leraar: de heer A. J. van Gijssel).

Negentien deelnemers volgden cursus voor gevorderden, een nieuwe cursus voor gevorderden start in oktober van dit jaar. Ook een cursus korf- en siervelchten geniet grote belangstelling zodat aangenomen mag worden dat ook in het a.s. najaar wederom een nieuwe cursus begonnen zal worden.

Nadere informatie over onze activiteiten of anderzins bij de secretaris van de afdeling: dr. N. Warmoltz, Huijgenslaan 9, Eindhoven.

BeJo

AFD. EENRUM

De jaarvergadering werd gehouden op 4-4-1975 in Hotel Bulthuis te Eenrum.

Nadat de voorzitter het hoofdbestuur lid de Heer Geskes, 10 leden en 5 gasten waaronder 4 dames welkom had geheten, werd met het afwerken der huishoudelijke zaken begonnen.

Bij het punt: bestuursverkiezing deelde voorzitter van Hoek mede dat hij om gezondheidsredenen geen herbenoeming kon aannemen.

Als zijn opvolger werd verkozen de heer W. de Bruin. De heer van Hoek heeft 40 jaar de afdeling in het bestuur gediend: 23 jaar als secretaris en 17 jaar als voorzitter.

De heer Geskes sprak de scheidende voorzitter toe namens het hoofdbestuur, waarbij hij er de nadruk op legde dat tijdens het voorzitterschap van de heer van Hoek het ledental van 12 tot 21 steeg. Hij zegde een onderscheiding van het hoofdbestuur toe, die door een nog onopgehelderd misverstand niet tijdig was toegezonden.

De penningmeester de heer Kramer die het langst met de voorzitter in het bestuur heeft samengewerkt bood namens de afdeling een mooie bladplant aan, om ook Mevrouw van Hoek in het jubileum te betrekken.

Daarna sprak de heer van Hoek enige woorden van dank.

Vervolgens werd de kleurenfilm: De Honingbij vertoond, beschikbaar gesteld door de Directie Provinciale Bedrijfsontwikkeling in Groningen. Ten aanzien van de suikerlevering werd besloten een afwachter houding aan te nemen. Van de gelegenheid om gezamenlijk benodigdheden te bestellen werd druk gebruik gemaakt.

Het alarmsysteem betreffende zwermen en ongewenste wespennesten via het weekblad „De Hogelandster” zal voortgezet worden. Een der leden meldde dat zijn hulp werd ingeroepen om een zwerm uit een kerkgebouw te halen! Na rondvraag en sluiting gingen de aanwezigen tevreden huiswaarts.

AFD. WEST FRIESLAND

Vrijdag 14 maart was de afd. West Friesland bijeen op haar voorjaarsvergadering. De uitnodigingen hiervoor hebben we ook aan de kranten gestuurd en daarbij geschreven „Wist U dat... en dan wat wetenswaardigheden over onze bijen. Aan het eind „Wilt U meer weten? Bel dan... Een weekkrant heeft dat gedaan en het gevolg was een woensdagavond vertellen over de bijen en op een zondagmiddag het laten zien van een bijenstal. Er kwam vlak voor onze avond een groot artikel met 4 foto's huis aan huis door de brievenbus. Is dat niet het bevorderen van de bijenteelt? We hadden een zeer geslaagde avond, we puilden uit ons zaaltje. De zakelijke kant werd snel afgewerkt, zodat we vlug aan de films konden „Dansende bijen” en „Bijenhouden met succes”. Aan het eind van het programma stond een loterij, die zeer in de smaak viel. Het kwartiertje voor de vergadering, de pauze en het uurtje na de vergadering werkten ook mee aan een geslaagde avond. De oude rotten in het vak konden nieuwbakken imkers en belangstellenden heel wat vertellen.

B. Dekker

AFD. HAREN-PATERSWOLDE

Vergadering van 25 februari 1975 in Paterswolde. Aanwezig 26 leden.

Om 19.35 uur opent de heer Norg de vergadering en heet alle aanwezigen hartelijk welkom, in het bijzonder de dames Feenstra en Kruijt, die als gasten aanwezig zijn en mevrouw Drs. Kwak die een lezing zal houden over hommels.

De heer Norg draagt zijn voorzitterschap over aan de heer Kruse.

De heer Kruse deelt mede, dat hij in 1 jaar als „nood voorzitter” zal optreden, en verzoekt de vergadering nu al serieus te gaan zoeken naar een echte voorzitter voor 3 jaar. Hij pleit voor wisseling van bestuursleden om de 3 jaar. De heer Norg bracht in zijn 4-jarige periode leven in de brouwerij met een korflechtcurcus, een lezing van de heer Barkman over de heide, dia's van hem zelf en tenslotte werd het 60 jarig bestaan van onze afdeling onder zijn leiding succesvol herdacht.

Namens de afdeling dankt de nieuwe voorzitter zijn scheidende voorganger voor het werk ten behoeve van de leden gedaan.

De voorzitter stelt de agenda voor de alg. vergadering aan de orde. Het blijkt dat niemand in de afdeling bereid is om als afgevaardigde naar deze vergadering te Wageningen te gaan. Het bestuur zal zich hierover nog nader beraden.

Het voorstel van het Hoofdbestuur om het quotum voor 1976 te verhogen van f 20,— tot f 22,50 wordt goedgekeurd.

Ook gaat de vergadering accoord met een voorstel van het H.B. om f 5000,— uit te trekken voor een intern efficiency-onderzoek.

De vergadering gaat niet zonder meer accoord met het verlenen van het recht van opstal aan heer Krabbenborg, directeur afdeling Handel om een huis te bouwen op het terrein van het Bijenhuis te Wageningen.

De heer Siemens en Hamming vinden dit een riskante zaak. Zij vragen zich af of er niet gedacht is aan het bouwen van een dienstwoning met huursubsidie. De voorzitter deelt mede dat de financiële toestand van de vereniging dit wel niet zal toestaan.

Zonder nadere informatie kan de vergadering niet haar goedkeuring verlenen aan het voorstel tot het verlenen van het recht van opstal.

De vergadering gaat accoord met het voorstel van het H.B. om het pensioen van de heer Groenveld te verhogen met f 200,— per jaar.

Na nog een korte discussie over het agendapunt „Beleid Hoofdbestuur” leest de secretaris een brief voor van het Bijenhuis over een suikerlevering voor f 1,15 per kg af Bijenhuis. Onze afdeling heeft nog recht op plm. 360 kg suiker voor deze prijs. De heer De Weerd verklaart zich bereid deze suiker uit Wageningen op te halen, eventueel met bestelde imkers-artikelen. De suiker wordt voorlopig opgeslagen bij de heer Veenkant.

De heer Kruse deelt mede, dat de Ambrosiushoeve en de verzekering van bijenvolken op de tocht komen te staan indien de denatureringspremie van de suiker komt te vervallen. Het Hoofdbestuur treedt in overleg met het Ministerie van Landbouw en adviseert de afdelingen nog geen eigen stappen te doen voor suiker-aankopen.

Dit advies wordt gevolgd.

Een derde ingekomen stuk was een uitnodiging van de afdeling Groningen voor het bijwonen van een lezing „Allergie en Bijen” gehouden door dr. F. de Vries en dr. J. C. van de Zwan te Groningen.

Deze lezing werd door enige bestuursleden en enige andere leden van onze afdeling bijgewoond. De secretaris heeft de korte conclusie getrokken dat zwellingen ter plaatse van de bijensteek niet verontrustend zijn. Treden elders op het lichaam verschijnselen op, zoals blaasjes of rode vlekken op de huid, misselijkheid, kortademigheid, duizeligheid enz. dan is het inroepen van artsenhulp zeer raadzaam.

De voorzitter deelt hierna mede, dat van 1963 tot 1972 in Nederland plm. 7 mensen overleden tengevolge van insectenbeten en hij wijst op de verantwoordelijkheid van de imkers.

In de pauze wordt aan alle aanwezige leden een prijslijst van het Bijenhuis uitgereikt en aan de penningmeester kunnen bestellingen worden gedaan.

Na de pauze vertoont mevrouw Drs. Kwak haar zeer interessante dia's en film over het bloemenbezoek van hommels. Zij laat het leven van de hommels de revue passeren, zoals de aard-, mos-, tuin-, akker- en steenhommel. Ook het leven van de koekoekshommel, die net als bij de vogels leeft door insluipen in andersmans nest, komt aan de orde.

Haar deskundigheid op het gebied van de hommels blijkt uit het feit, dat de vele vragen uit de vergadering door haar vlot en duidelijk worden beantwoord.

Na afloop van het vragenuurtje dankt de heer Kruse mevrouw Kwak voor haar zeer interessante lezing en biedt haar een enveloppe met inhoud en enige potjes honing aan.

Wat verder ter tafel komt.

De voorzitter wijst op het toenemende belang voor de imker van de Lauwerszeepolder, waar koolzaad, witte klaver, distel, zeeaster en andere planten bloeien. Het bestuur overweegt een excursie naar dat gebied te organiseren in dit voorjaar.

De voorzitter meent dat iedere imker wel iets aan de bijenweide kan doen. Hij wijst op het voorbeeld van de heer Heynes, die in Eelde wilgestekken plaatste.

De heer Heynes deelt mede dat iedere grond zijn eigen wilg heeft en dat wilgestekken verkrijgbaar zijn bij de Ambrosiushoeve. Ze moeten diep gestekt worden.

De voorzitter deelt mede, dat de afdeling Groningen een excursie per spoor naar de Ambrosiushoeve organiseert. Leden van onze afdeling kunnen zich misschien hierbij aansluiten. Nadere mededelingen volgen.

Dr. Venema brengt verslag uit van zijn gesprekken met het hoofd van de plantsoendienst te Haren. Volledige medewerking is toegezegd om de witte klaver in de bermen te Haren tot betere bloei te laten komen. Ook voor het planten van honinggevend heesters bleek positieve belangstelling te bestaan.

De heer Norg zal zich belasten met het doen overtypen en vermenigvuldigen van de voordracht van mevrouw Bekkering-Duiker.

De heer J. F. Hamming zou graag dat een of andere instantie een onderzoek instelde naar de teruggang in het honigen van de heide.

Prof. Feenstra en enige anderen wijten dit aan de dalende grondwaterstand. De heer Westerdijk bestrijdt dit.

De heer Boerema deelt mede twee dode volken te hebben door muizenschade. Zijn vliegopeningen zullen te groot geweest zijn.

De heer Allersma plaatst zijn kasten des winters pal naast elkaar, zodat zoveel mogelijk warmte bewaard blijft.

De heer Westerdijk deelt mede, dat de bijen in zachte winters meer voedsel gebruiken dan in strenge. Als ze onvoldoende voorraad hebben is maart een kritieke maand voor de bijen.

De voorzitter sluit om 10.35 uur de vergadering onder dankzegging voor de goede opkomst en de prettige discussies.

De secretaris

OPROEP

De Hr. G. v. d. Veer, Larenseweg 132a Hilversum zoekt een nederlandse imker die bereid en in staat is in de franse taal te corresponderen met een roemeense professionele vakgenoot. Geïnteresseerden worden verzocht zich met de Hr. v. d. Veer in verbinding te stellen.

IN MEMORIAM

Op 17 maart werd van ons weggenomen onze zeer goede vriend, voorbeeldig imker en sinds vele jaren bestuurslid van onze afdeling, de heer

JOHANNES HILVERS

in de leeftijd van 87 jaar.

Hij was, zolang zijn lichaam dat toeliet, zeer actief in Z.O. Drenthe en was in vroeger jaren in deze streek de pionier bij het invoeren van de losse bouw. Hij heeft de vereniging zeer actief gediend, o.a. door zijn langdurig bestuurslidmaatschap van de afdeling Emmen, afwisselend als voorzitter en sekretaris. Daarnaast was hij een zeer actief en opbouwend lid van de „Komkommerkommissie Z.O. Drenthe” en van de landelijke Komkommerkommissie.

Wij verliezen in hem vooral een behulpzame vriend en een voorbeeldig mens.

Bestuur en leden van de afd. Emmen

Op 16 maart 1975 overleed nog onverwacht ons lid

HENDRIKUS ALBERTUS KLINGE

in de ouderdom van 83 jaar. Hij heeft als voorzitter verscheidene jaren veel voor onze vereniging gedaan. Om gezondheidsredenen kon hij de laatste tijd zijn bijen niet meer verzorgen, dit werd door enkele leden voor hem gedaan. Wij verliezen dan ook een zeer trouw lid in hem.

Voor alles wat u nodig heeft voor de Moderne Bijenteelt kunnen wij u leveren van de beste kwaliteiten voor de laagste prijzen.

Kunstraat broed- of honingkamermaat **f 15,—** per kg. Bij afname ineens van meer dan 5 kg **f 14,50** per kg.

Vraagt onze nieuwe prijslijst van materialen even aan. Deze is klaar en wij zenden u die gaarne toe. De prijzen vallen u zeker mee.

Tevens komen wij weer op de te houden bijenmarkten gelijk andere jaren.

BIJENSTAND H. T. VAN DAM & ZOON

Jubbega Friesland — Telefoon 05165 - 1382

H.H. IMKERS

Zend vanaf heden al uw
RUWE RAATWAS
rechtstreeks of in verenigingsverband
naar ...

HONINGZEMERIJ W. van 't LAND

Telefoon 2607 **Barneveld**
Desgewenst **KUNSTRAAT** terug.
U zult zien, wij betalen de hoogste prijs.

SPEURBIJTJES

Tarief: tot 20 woorden **f 4,50**, elk woord meer 25 cent. Bij vooruitbetaling te voldoen op gironummer 84 68 01 van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt te Wageningen. Bij 10 keer plaatsen 10% korting. Inzendtermijn voor de 10e van de maand. De redactie aanvaardt geen verantwoordelijkheid voor de inhoud.

AANGEBODEN: **Nieuwe korven. Alle vormen ook sierkorven.** Niet franco vanaf **f 15,—**. Lesgeven gratis.
J. H. Oosterling, Slikkestraat 13, Schoondijke Z. Tel. 01173-386.

TE KOOP: Wegens omstandigheden van oude ervaren imker **4 zware volken op ramen.** J. Koning, Bilthoven. Tel. 030-784214.

TE KOOP: **3 bijenvolken in Lenstarkasten.** Geleijn; Vrijburgstraat 13, Souburg-West. Tel. 01183-3258, na 5 uur.

TE KOOP: **goede bijenkasten.** Gevraagd **koolzaadhoning.** F. S. Dijkstra, Bossulaan 40, Emmeloord. Tel. 05270-2087.

AANGEBODEN: **Carnicakoninginnen** bevrucht op Schiermonnikoog teelt 1975, aan de leg, **f 35,—** per stuk. Leverbaar juni-juli. Zending niet franco. Afd. Enschede p. a. H. H. Schutte Jzn., Sportlaan 22, Enschede. Tel. 053-318165.

TE KOOP: **Bijenvolken op simplexramen.** Ph. v. d. Pol, Amstelveen. Tel. 020-412200.

GEVRAAGD tegen contante betaling: **Bijenvolken op simplexramen.** Schrijf naar Royal Sluis B.V., Postbus 22, Enkhuizen.

AANGEBODEN: Nieuwe bijenkasten, model Spaarkast, op drie bakken met losse bodem, waarin ventilatieopening. De kast, die laag in prijs is, wordt geleverd met een tempex-gesoleerd dak, dekplank, voederbak en 20 raampjes. Alles is solide uitgevoerd, zoals te zien is geweest op de diverse bijenmarkten. Alle inlichtingen bij W. v. d. Berg, Wolput 87, Vlijmen (N.Br.). Telefoon via Mommersteeg International 04108-9116.

VERENIGING TOT BEV. DER BIJENTEELT, Koninginneteelt Commissie. Heeft te koop: Carnica Volkjes op 3 broedkameramen à **f 47,50** en Carnicakoninginnen à **f 35,—**. Levering juni-juli, niet franco. Bestellen bij hr. R. H. Geskes, Alb. Schweitzerplantsoen 13, Roden, telefoon 05908-19699.

WIJ KOPEN: Inlandse Bijenhoning, Ruwe - Zuivere Bijenwas, Propolis. Honing- en Waszemerij **ARKADIA Lochem.** Telefoon 05730-1827/2219.

TE KOOP: Sterke gezonde **Bijenvolken** in kasten, boogkorven, ronde korven en op ramen. **Antieke wasvaten** van roodkoper. Strokasten en boerenkastjes. **Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42a, tel. 03462-1303.**

TE KOOP GEVRAAGD: **Ruwe en Zuivere Bijenwas. Honing en Waszemerij „De BIJENKORF”, Eemnes.** Telefoon 02153-86704.

GEVRAAGD: Bijenvolken, kasten, korven, slingers, waspersen en verder alles wat u verkopen wil. Betaling kontant. **Bijenpark Brulleman Breukelen, Zandpad 42a, tel. 03462-1303.**

TE KOOP: **Prima sterke bijenvolken in kasten, korven en op ramen.** Bijenstand „DE BIJENKORF”, Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02153-86704.

VOOR ALLE IMKERARTIKELEN naar **Bijenstand „DE BIJENKORF”, Eemnes.** Telefoon 02153-86704. Prijscourant op aanvraag.
Tevens hebben wij nog wat honing voor de wederverkoop.

TE KOOP GEVRAAGD: **Bijenvolken zowel korven en kasten en verdere imkersbenodigdheden.** Alles tegen contante betaling en aan huis afgehaald. **Bijenstand „DE BIJENKORF” sinds 1897, Meentweg 103, Eemnes, (Utrecht).** Telefoon 02143-86704.

WIJ LEVEREN ALLES WAT VOOR EN BIJ EEN BIJ NODIG IS. **Spaarkasten** met dubbele broedkamer, groen geschilderd met nieuwe ramen **f 75,—**. **Simplexkasten** broed en honingkamer, geschilderd groen met witte banden, met nieuwe ramen **f 72,50**. **Zesraamskastjes** met voerbak **f 42,50**. **Langstrothkasten** met 2 broedkamers en 1 honingkamer met ramen, hoeken gezwaluwstaart **f 67,50**. Boogkorven met 9 ramen **f 37,50**. Ronde korven vanaf **f 15,—**. Kiepsen, bijensluiters, Dathepijpen, Kunstraat, Slingers 2 en 3 raams, vlechtriet en mooi roggestro, broed- en honingramen, observatiekasten, boogkorven enz.
Het van ouds bekende adres: **Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42a, tel. 03462-1303** (zaterdag geopend, zondags gesloten).

TE KOOP: Wegens inkrimping 6 gezonde sterke bijenvolken in kasten, 1 3-raams honingslinger, losse broed- en honingkamers + raampjes enz. Totaal in één koop voor **f 750,—** afgehaald bij W. G. Nijboer, Statenlaan 61, Arnhem. Tel. 085-433192.

AANGEBODEN: **Kaukasische Koninginnen.** Zeer zachttaardig en zwermtraag. Teeltmoeren **f 42,50**. Standbevrucht **f 22,50**. Levering vanaf eind juni. P. J. Romeijn, Torenlaan 14, Zeist. Tel. 03404-23036 (18.30-19.30).